

Helyzetfelmérés a hazai víziparról

Készült a Magyar Víziközmű Szövetség megbízásából

KPMG Tanácsadó Kft.

2020. november

A 2019-es adatok feldolgozását követő második kiadás

Tartalomjegyzék

1	Rövidítések jegyzéke	4
2	Bevezetés	5
3	Vezetői összefoglaló	6
3.1	A vízipar áttekintése	6
3.1.1	A vízipari vállalatok fő tevékenységei	7
3.1.2	Vízipari profilok	8
3.2	A vízipari vállalatok pénzügyi teljesítménye	9
3.3	A vízipari vállalatokat érintő legfontosabb kihívások	9
3.3.1	Források és fejlesztések	9
3.3.2	Vízipari stratégia	12
3.3.3	Munkaerő és képzés	12
3.3.4	Innováció	13
3.3.5	Export	13
4	Elemzési keretek és módszertan	15
4.1	Az elemzési sokaság meghatározása	15
4.2	Adatforrások	17
5	Helyzetkép	19
5.1	Vízipari vállalatok és egyéb kapcsolódó szereplők	19
5.2	A vízipari vállalatok	19
5.2.1	A vízipari vállalatok csoportosítása	19
5.2.2	A vízipari vállalatok tulajdonosi szerkezete	21
5.3	A vízipar munkaerőpiaci kitettsége	23
5.3.1	A vízipari vállalatok humán erőforrás-ellátottsága	26
5.4	Egyéb szükséges kompetenciák	28
5.5	Főbb vállalati teljesítménymutatók	29
5.5.1	Értékesítés nettó árbevétele	29
5.5.2	Anyag- és személyi jellegű ráfordítások	31

5.5.3	Eredményesség	31
5.6	Finanszírozási források	33
5.6.1	A hazai víziközmű-rendszer beruházási igénye	33
5.6.2	Beruházások és források a víziközmű-szektorban	38
5.6.3	Európai uniós forrásfelhasználás	41
5.6.4	2020 után várható beruházások	45
5.7	Exportképesség	47
6	A hazai vízipari vállalatok és víziközmű-szolgáltatók kihívásai	51
6.1	Rövid távú kihívások és megoldási javaslatok	52
6.1.1	Megfelelő vízipari ágazati stratégia hiánya	52
6.1.2	Uniós forrásoktól való nagymértékű függés	52
6.1.3	Forrás- és koordinációhiány az innovációs projektekre	53
6.2	Középtávú kihívások és megoldási javaslatok	54
6.2.1	A hazai víziközmű-szolgáltatók forráshiánya	54
6.2.2	Rekonstrukcióra szánt források nem megfelelő mértéke	54
6.3	Hosszú távú kihívások és megoldási javaslatok	55
6.3.1	A hazai vízipar alacsony exportképessége	55
6.3.2	Munkaerőhiány és képzés	56
7	Melléklet	58
7.1	Vízipari vállalatok 10 legnagyobb uniós társfinanszírozású projektje	58
7.2	Kialakított vállalati profilok	59
7.3	Az elemzési sokaságba bevont gazdasági szereplők	61

1 Rövidítések jegyzéke

EMIR	Egységes Monitoring és Információs Rendszer
ÉNÁ	Értékesítés nettó árbevétele
EuPR	Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer Európai Uniós Programok Rendszere
Eximbank	Magyar Export-Import Bank Zrt.
GFT	Gördülő Fejlesztési Terv
K+F	Kutatás és fejlesztés
KEHOP	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
KEOP	Környezet és Energia Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
MaSzeSz	Magyar Víz- és Szennyvíztechnikai Szövetség
MaVíz	Magyar Víziközmű Szövetség
NFP	Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.
SZJR	Személyi jellegű ráfordítások
TEÁOR	Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere
TOP	Településfejlesztési Operatív Program
ÚSZT	Új Széchenyi Terv
VÁRA	Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapja

2 Bevezetés

A MaVíz azzal a feladattal bízta meg a KPMG Tanácsadó Kft-t, hogy készítse egy, a hazai víziparral kapcsolatos tanulmányt. A tanulmány célja a hazai vízipar vállalatainak átfogó bemutatása, rávilágítva a tevékenységeikben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Az elmúlt 6 év adatai alapján (2014-2019 vizsgálati időszak) készített tanulmányban a vízipart oly módon vizsgáltuk, hogy az eredmény a későbbiekben hozzájárulhasson egy átgondolt, erős szakmai alapokon nyugvó vízipari stratégia kialakításához. Megközelítésünk egy komplex, a vízipar egészét áttekintő elemzést tett lehetővé, amely magában foglalja a hazai vízipar versenyképességének, és a fontosabb piaci trendeknek a vizsgálatát is.

A tanulmány definiálja a vízipart, és a kialakított definíció szerinti 189 darabos vállalati sokaságon mutatja be nemzetgazdasági jelentőségét. A vállalatokat csoportosítottuk főtevékenységük, valamint vízipari profiljuk szerint is. A tanulmány a vízipari vállalatok bemutatása mellett elemzi a vízipar működését döntően meghatározó víziközmű-szolgáltatói fejlesztési igényeket, és az azokhoz kapcsolódó lehetséges forrásokat is.

A hazai vízipar jelentős kihívások előtt áll, melyek őszinte bemutatása nélkül nem lenne teljes a tanulmány. A kihívások megértéséhez a statisztikai adatok elemzésén túl számos vízipari vállalatot és víziközmű-szolgáltatót kérdeztünk meg. A válaszokat is figyelembe véve értékeltük a hazai vízipar szerepét, különös tekintettel a kutatásfejlesztési, export, valamint innovációs kihívásokra. Az érintett vállalati kör bemutatásánál a legfontosabb teljesítménymutatókra fókuszáltunk (többek között árbevétel, exporthányad), illetve az interjúk során a vállalatok kompetenciáit is igyekeztünk felmérni. Az állami támogatásokból és az uniós forrásokból megvalósuló projektek jelentős hatással voltak a víziközmű-szektor beruházásaira, ezért elemzésünk ezek legfőbb tanulságaira is kitér.

A 2020-as évben a globális COVID-19 járványhelyzet jelentős nehézséget jelentett a hazai vízipar számára is.. Habár jelen tanulmány 2019-ig bezárólag vizsgálta az iparág helyzetét, ennek megfelelően a járvány hatásainak elemzését nem tartalmazza, következő lépésként javasolt a témát feltáró részletes vizsgálat elvégzése, amely a jövőben fontos pillére lehet az ágazati kitekintésnek.

A tanulmány szerzői köszönetet mondanak minden intézménynek és szakembernek, akik értékes javaslataikkal, meglátásaikkal, észrevételeikkel, konkrét adatokkal és információkkal segítettek a tanulmány elkészítését. Külön köszönet a MaVíz általi munkacsoport tagjainak a folyamatos rendelkezésre állásért, és a workshopokon folytatott aktív szakmai párbeszédért.

3 Vezetői összefoglaló

3.1 A vízipar áttekintése

A tanulmány célja

A MaVíz megbízásából készült tanulmány célja a hazai vízipar definiálása, a vízipar 2019 végi, 2020 eleji helyzetének és állapotának felmérése. A helyzetfelmérést a legjelentősebb hazai vízipari vállalatok azonosítása, kompetenciáinak felmérése alapján végeztük. A tanulmány kitér a hazai vízipar sajátosságaira, nemzetgazdasági jelentőségének bemutatására, valamint azonosítja a vízipari vállalatok legfontosabb kihívásait.

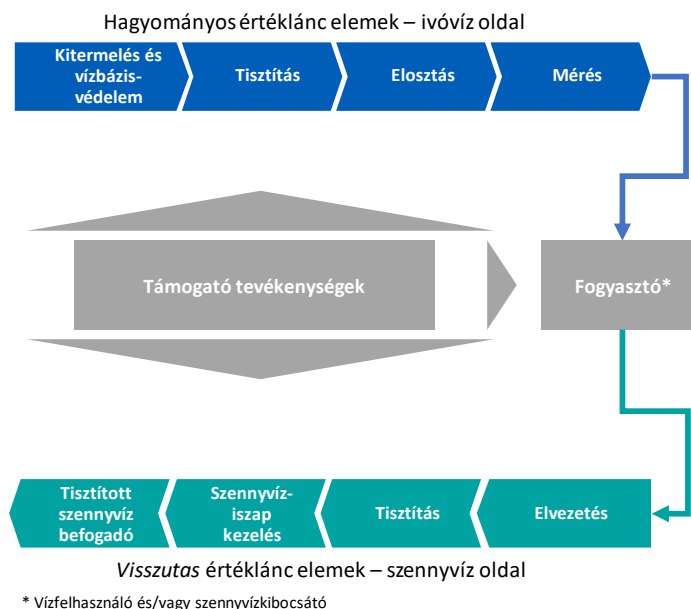
A vízipar szereplőinek bemutatása és csoportosítása

A vízipart a tanulmányban a következőképpen határoztuk meg:

Vízipar: Azoknak a vállalatoknak az összessége, amelyek nem víziközmű-szolgáltatói engedélyesek, de jelentős szerepet játszanak a víziközmű-értékláncához (ivóvíz kitermeléstől a szennyvíziszap kezelésig) kapcsolódó infrastruktúra létrehozásában és/vagy jelentős mértékben hozzájárulnak annak fenntartásához és üzemeltetéséhez.

A víziközmű-értéklánc ivóvíz és szennyvíz oldali tevékenységeit az 1. ábra mutatja be:

1. ábra A víziközmű-értéklánc elemei

Forrás: KPMG (2020)

A KPMG által meghatározott vízipari definícióra, és részben a 2016-ban készített MaVíz adatgyűjtésre támaszkodva azok a hazai vállalatok kerültek be az elemzésbe, amelyek

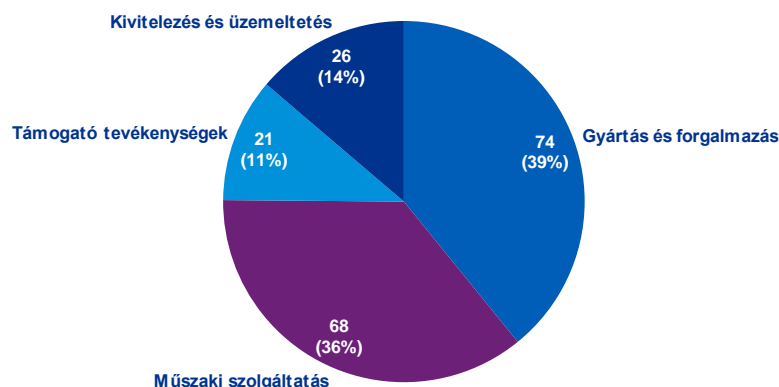
árbevételét legalább 80 százalékban a víziközmű-értéklánhoz kapcsolódó vízipari tevékenység adja. Ezt a vizsgálati kört egészítették ki a víziközmű-szolgáltatókhoz intézett adatbekérés során azonosított vállalatok. A fentieknek megfelelő lehatárolást a tanulmány írásakor (2019. december – 2020. február) rendelkezésre álló információk alapján tettük meg. A vízipari vállalatokat több szempontból csoportosítottuk, a főbb teljesítménymutatókat az utolsó mérhető év adatai alapján mutatjuk be (2019).¹

A vizsgálat alapján megállapítható, hogy a vízipari vállalatok tevékenységüket (profiljukat), méretüket és gazdasági súlyukat tekintve meglehetősen eltérőek, tehát a hazai vízipar összességében nagyon heterogén.

3.1.1 A vízipari vállalatok fő tevékenységei

A vizsgált, 189 darab elemszámú vállalati sokaság 39%-a (74 db) elsősorban gyártással és forgalmazással foglalkozik, főként műszaki szolgáltatást nyújt a vállalatok 36%-a (68 db), míg a kivitelezéssel és üzemeltetéssel foglalkozó vállalatok a vízipar 14%-át (26 db), a támogató tevékenységet ellátó vállalatok pedig 11%-át (21 db) teszik ki.

2. ábra Vízipari vállalatok megoszlása főtevékenység alapján (db)

Forrás: KPMG (2020)

A gyártáshoz és műszaki szolgáltatáshoz viszonyított kis elemszám ellenére a kivitelezés jelentős részt képvisel a vízipar árbevételében. 2019-ben a gyártás és forgalmazás főtevékenységű vállalatok árbevétele meghaladta a 100 milliárd forintot (1,57 Mrd Ft/vállalat),

¹ A tanulmányt 2020. novemberben a KPMG bővítette az idő közben nyilvánosan elérhetővé vált, 2019. évre vonatkozó adatokkal. Az elemzések a tanulmány lezárásakor elérhető adatokra épülnek, amely a 2020.11.08-i állapotot tükrözi. Az adatok bővítését csak az előző lépésben lehatárolt vállalati sokaságra vonatkozóan végeztük el. A 2019 és a korábbi évek adatainak összehasonlításakor fontos figyelembe venni, hogy a vizsgált sokaság az adatok elérhetősége miatt változott; a tanulmány lezárásának időpontjában 7 társaságra vonatkozóan nem álltak rendelkezésre a 2019. évi beszámolók. Az adathiány az elemzés eredményeit jelentősen nem befolyásolta, hiszen az érintett társaságok a 2018-as ÉNÁ alapján a vízipar mindössze 1,6%-áért felelnek. Az érintett vállalatokat a 7.3 fejezetben (*)-gal jelöljük.

amelyet a műszaki szolgáltatás (83 milliárd forint, 1,21 Mrd Ft/vállalat) és kivitelezés (93 milliárd forint, 3,58 Mrd Ft/vállalat) követ. A támogató tevékenységeket végző vízipari vállalatok éves árbevétele csupán az aggregált bevétel kevesebb, mint 3%-át adja (7 milliárd forint, 0,33 Mrd Ft/vállalat).

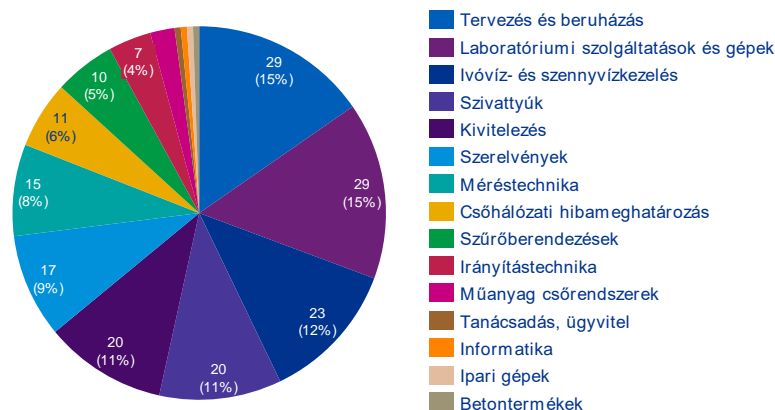
Létszám tekintetében is a gyártás és forgalmazás (1789 fő) és a műszaki szolgáltatás (1745 fő) a két leghangsúlyosabb terület. A nyilvánosan elérhető adatok alapján a kivitelezéssel foglalkozó vállalatok 1055 főt², míg a támogatók mindössze 225 főt foglalkoztattak 2019-ben.

3.1.2 Vízipari profilok

A vízipari vállalatok meglehetősen széles termék- és szolgáltatás-palettával rendelkeznek. A vízipar jellemző tevékenységeinek meghatározásához vízipari profilok szerint is csoportosítottuk a vállalatokat. Egy profilba hasonló tevékenységi körrel rendelkező cégeket soroltunk, az általuk kínált szolgáltatás vagy termék alapján. Az elemzés a nyilvános elérhető adatok alapján azonosította a vállalat leginkább jellemző tevékenységét.

A vállalatok számát tekintve a tervező-beruházó vállalatok (29 db), valamint a laboratóriumi szolgáltatásokhoz kapcsolódó társaságok (29 db) vannak többségben. Az ivóvíz- és szennyvízkezeléssel foglalkozó, illetve a vízparhoz szorosan köthető termékek gyártói, forgalmazói, valamint a termékekhez kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó vállalatok is meghatározók.

3. ábra Vízipari vállalatok tevékenységi profil szerinti megoszlása (db)³

Forrás: KPMG (2020)

Ahogy a vállalati darabszámban, úgy a foglalkoztatottak létszámában is a tervezés-beruházás (938 fő) és a laboratóriumi szolgáltatásokhoz és vegyi anyagok gyártásához kapcsolódó (885 fő) profilok dominálnak, kiegészülve a kivitelezéssel (934 fő).

² A tanulmánynak nem képezte részét a teljes alvállalkozói kapacitás felmérése. A teljes alvállalkozói lánc figyelembevételével ez a foglalkoztatotti szám magasabb lehet.

³ Informatika, tanácsadás, ipari gépek és betontermékek rendre 1-1 vállalatot jelentenek a mintánkban.

A nettó árbevétel tekintetében a három profil (kivitelezés, laboratóriumi szolgáltatások és gépek valamint a tervezés és beruházás) együttesen a 2019-es árbevétel több mint 50%-át adják, meghaladva ezzel a 170 milliárd forintot.

3.2 A vízipari vállalatok pénzügyi teljesítménye

A vizsgált sokaság nettó árbevétele 2019-ben megközelítőleg 300 milliárd forint volt. Az árbevétel iparági szinten hullámzó, a 2018-as évhez képest 20%-os növekedés volt tapasztalható. Árbevétel tekintetében a vizsgált időszakban (2014-2019) a 2019-es év kiemelkedő volt, amelynek fő mozgatórugója a kivitelezés területén tapasztalható növekedés.

A fajlagos árbevétel (Mrd Ft/vállalat) a külföldi tulajdonú vállalatoknál magasabb. A 2019. évi nettó árbevétel 40%-át külföldi tulajdonú cégek adták, annak ellenére, hogy darabszámban csak a vállalatok 20 százaléka tartozik ebbe a csoportba.

A vizsgált vállalati körben az anyagjellegű ráfordítások aránya a személyi jellegű ráfordításokhoz képest magas (85%-15%), vagyis **a vizsgált sokaság vállalatainak tevékenysége összességében kevésbé élőmunka alapú szolgáltatás és kereskedelem.**

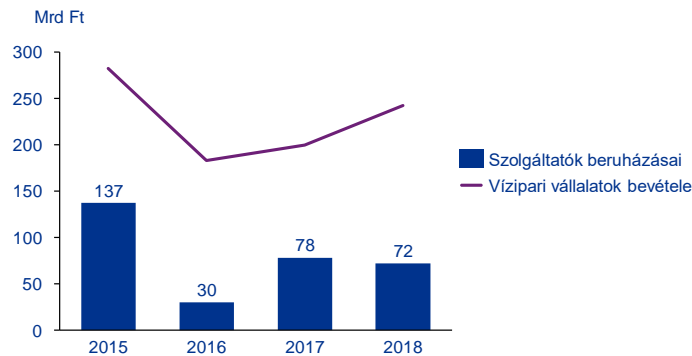
A vízipari vállalatok személyi jellegű kiadásai folyamatosan emelkedtek a vizsgált időszakban. A személyi jellegű ráfordítások összege 2014 és 2019 között mintegy 15 %-kal növekedett a foglalkoztatottak számának folyamatos csökkenése mellett. Ezek az ellentétes folyamatok – a nemzetgazdasági trendekkel összhangban - bérnyomást helyeznek az iparág vállalataira.

3.3 A vízipari vállalatokat érintő legfontosabb kihívások

3.3.1 Források és fejlesztések

A vízipari vállalatok árbevétele alapvetően a hazai víziközmű beruházásokhoz kapcsolódik.

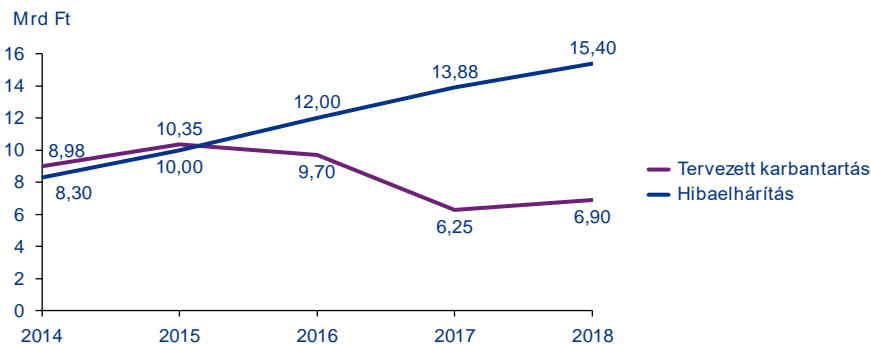
4. ábra A vízipari vállalatok bevétele és üzemeltetői beruházások (2015-2018)

Forrás: KPMG (2020) Opten és MaVíz adatközlés alapján

A víziközmű ágazatban a jelenleginél magasabb beruházási szint lenne az ellátásban a kívánatos. A víziközmű-hálózat műszaki állapota romló tendenciát mutat. Az ivóvíz oldali gerinc- és bekötővezetékek anyagösszetételük miatt jelentős felújításra szorulnak. Az 1 km szennyvízvezeték-hosszra jutó éves meghibásodás 2,12 db, míg az ivóvízvezetékeknél 1,98 db.⁴ A vízveszteség éves mennyisége 144 millió m³, aránya 21,88% volt 2018-ban. A vízveszteség további károkat okoz többek között az úthálózatban, és többletköltséget eredményez a gazdaság más területein is. 2017-ben, valamint 2018-ban a hibaelhárításra (meghibásodások, csőtörések) fordított összegek aránya kétszer annyi volt, mint az állagmegóvó karbantartásokra tervezett kiadások összege.

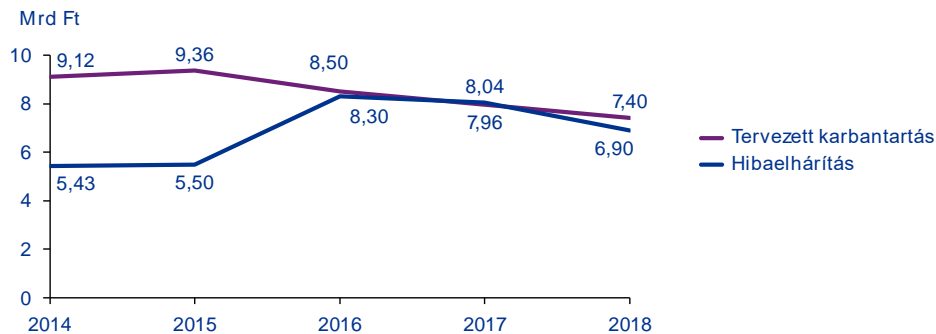
5. ábra: Tervezett karbantartásra allokált és valós hibaelhárításra fordított összegek – ivóvíz

Forrás: MEKH (2018)

6. ábra Tervezett karbantartásra allokált és valós hibaelhárításra fordított összegek - szennyvíz

⁴ A hibaszámok a MEKH adatközlésén alapulnak, a 2018. évre vonatkozóan. Megjegyzendő azonban, hogy nincsen egységes gyakorlat a víziközmű-szolgáltatók között arra vonatkozóan, hogy a hibákat hogyan regisztrálják, mit tekintenek hibának. Emellett területileg is jelentős a szórás a hibákban az egyes szolgáltatók között az 1 km ivóvízvezeték-hosszra jutó meghibásodások számában. A 2018. évben ez a szám az ivóvízvezetékek esetében 0,02 db/km és 18,13 db/km között mozgott, míg az éves átlag 1,95 db/km volt. Ugyanaz ez a területi különbség tapasztalható az 1 km szennyvízvezeték-hosszra jutó meghibásodások számában is: a 2018-ban ez a szám 0,02 db/km és 45,31 db/km között mozgott, míg az éves átlag 2,12 db/km volt.

Forrás: MEKH (2018)

A víziközmű hálózat szempontjából elengedhetetlen, nem tarifából származó rekonstrukciós források nem elegendők. A 2019-2033 közötti ciklusra vonatkozó Gördülő Fejlesztési Tervek változásai akkora mértékű fejlesztést irányoznak elő, amelyhez nem állnak rendelkezésre a szükséges pénzügyi források. **A GFT alapján a következő 15 évre több mint 1300 milliárd forintnyi felújítási, pótlási és beruházási forrás allokációja szükséges.** 2019-ben első körben a Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapjából lehívható 1,48 milliárd forintnyi támogatást 38 projekt között osztották szét, habár a beadott pályázatok száma meghaladta a 200-at, azok többsége forráshiány miatt elutasításra került. Egy második körben megközelítőleg ugyanennyi forrás került szétosztásra, így a támogatás teljes volumene 3 milliárd forint volt.

Az állami forrásokon túl a víziközmű-szolgáltatók beruházásai jelentősen függenek az uniós források rendelkezésre állásától. A jelenlegi uniós programozási (2014-2020) ciklus végével, valamint a következő ciklusban (2021-2027) várható forráscsökkentésének hatására visszaesés jelentkezhethet a vízipari cégek termékei és szolgáltatásait érintő keresletben.

A következő uniós finanszírozási ciklusban az irányelvi kötelezettségek teljesítése mellett várhatóan főként hatékonyságnövelő, csapadékvíz gazdálkodással, klíma adaptációval, valamint zöld-kék infrastruktúrával⁵ kapcsolatos projektek fognak előtérbe kerülni. A pályázati felhívásokban kisebb mértékben kutatás-fejlesztési projektek is elképzelhetők. **Klasszikus értelemben vett rekonstrukciós tétel továbbra sem fog szerepelni a prioritások között, az direkt módon uniós forrásból nem lesz finanszírozható.**

Ajánlások:

- A hazai finanszírozási rendszer (beleértve a szolgáltatások tarifastruktúráját és az állami források allokációját) sürgős reformra szorul, mert csak így ellensúlyozható az uniós források ciklikussága, és alakítható ki egy hosszú távon önfenntartó finanszírozási rendszer.

⁵ A települések zöldfelületeibe beágyazódó vízfelületeket érintő infrastruktúra. A kék-zöld infrastruktúra projektek tartalmaznak többek között csapadékvíz kezeléssel, elvezetéssel, regeneratív zöld-kék rendszerek alkalmazásával kapcsolatos projekteket.

- A GFT és az uniós prioritások figyelembe vételével a víziközmű-szolgáltatóknak és a vízipari vállalatoknak közös stratégiát kell kialakítaniuk a víziközmű-beruházások finanszírozhatóságára.
- A hagyományos vezetékcserevel járó rekonstrukció helyett a rendszerek korszerűsítése, fejlesztése, átépítése javasolt a fenntarthatósági, a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével. Az új rendszereknél fontos és támogatott a hatékony és gazdaságos működés feltételeinek megteremtése és az üzemeltetési kockázatok csökkentése.

3.3.2 Vízipari stratégia

A hazai vízipari szereplők heterogenitása, valamint a vízipari vállalatok és üzemeltetők közötti párbeszéd hiánya miatt hiányzik egy, a vízipart is integráló, szakmailag kellően megalapozott, a vízipar valódi kompetenciáit is figyelembe vevő ágazati stratégia.

Ajánlások:

- A víziközmű-szolgáltatók és a vízipari vállalatok közötti együttműködés erősítése a kiegyensúlyozott víziközmű-ellátás és az innovációs tevékenység ösztönzése érdekében.

3.3.3 Munkaerő és képzés

A munkaerőhiány a vízipari vállalatokat eltérő mértékben érinti. A megfelelő munkaerő megtalálása főként azokban a munkakörökben nehéz, amelyek iránt más szektorokban is magas a kereslet. A más iparágakban tapasztalt magasabb bérszínvonal miatt a munkavállalók más szektorokba könnyen mobilizálhatók. Ez a „szívóhatás” a vízipari vállalatoknak hosszú távon versenyhátrányt okoz.

A vízipari vállalatoknál főként a mérnök végzettségűek, valamint az egyszerűbb szellemi munkát végző, középfokú végzettséggel rendelkező munkaerő tekintetében mutatkoznak jelentősebb, egyelőre nem kritikus hiányok.

Ajánlások:

- A frissdiplomások betanítása többnyire hosszú időt vesz igénybe, így javasolt az egyetemekkel közösen kialakítható duális képzések hangsúlyosabb kihasználása.
- A munkaerő folyamatos át- és továbbképzése, megfelelő tréningek és továbbképző programok szervezése a cégeken belül, illetve az ilyen típusú tevékenységek további állami, és uniós forrású támogatása.
- Meglévő tapasztalt munkaerő megtartása az ágazaton belül.

3.3.4 Innováció

A vízipari vállalatok K+F tevékenysége nem összehangolt, az innovációs kezdeményezések szigetszerűen működnek, szinergikus hatások nem érvényesülnek. Nem működik állami szereplő a vízipari kutatások összefogására, és hiányoznak az iparági innovációkat bemutató fórumok.

A víziközmű-szolgáltatók nem generálnak megfelelő keresletet a vízipari vállalatok innovatív termékei iránt, beszerzési politikájuk jellemzően helyzetükből adódóan jellemzően rövidtávú és árérzékeny. A hazai felvevőpiac érdektelensége kapcsán a vízipari vállalatok leépíthetik innovációs kapacitásaikat.

Az innovációs tevékenység előmozdításához szükség van a víziközmű-szolgáltatók újító szemléletére, a nemzetközi és hazai kutatási eredményekre való nyitottságára is.

Az innovációs tevékenységek hazai elmaradása negatívan hat az exporttevékenységre és rontja a vízszektor nemzetközi versenyképességét.

Ajánlások:

- Az ágazati stratégiában kapjon helyet a kutatás-fejlesztési tevékenységek összehangolásának prioritása, főbb irányvonalainak kijelölése.
- Az uniós prioritásokkal összehangban a hazai víziközmű-szolgáltatók vízipari cégekkel való, innovációs célú együttműködésének fokozottabb támogatása.
- Dedikált, vízipari innovációt segítő kutatóintézet, és a vízpar hazai és nemzetközi innovációit rendszeresen bemutató fórum létrehozása.

3.3.5 Export

A vízipari vállalatok zömének a külpicra lépés nem reális alternatívája a hazai értékesítésnek. A vízipari vállalatok exporttevékenysége alacsony, 2019-ben a vállalatok aggregált exportbevétele 29 milliárd forint volt (a teljes árbevétel mintegy 10%-a).

A hazai tulajdonú vállalatok kevés exporttapasztalattal rendelkeznek, tevékenységük nem fókuszált. A vízipari cégek export árbevételének 60%-át külföldi tulajdonú vagy külföldi anyacéggel rendelkező vállalatok adják.

A vízipari vállalatok exporttevékenységeikben nagyon minimális mértékben működnek együtt, nem használják ki az iparágban lévő szinergiákat, a külpicra lépésben nincsen egységes irányvonal.

Az exporttevékenységre is hatással van a hazai víziközmű-szolgáltatók alacsonyabb keresletgeneráló képessége, mivel hazai referenciák nélkül a vállalatok nem tudnak a külföldi piacon sem megjelenni, tendereken részt venni.

A jelenlegi, a vízipart is érintő exportstratégia nincs összhangban a vízipari vállalatok valós kompetenciájával. Az exporttevékenységek és a fejlesztési tevékenységek tudatosabb

összehangolása nélkül a hazai, heterogén vízipar nem lesz képes érdemben megjeleni külföldi piacokon.

Ajánlások:

- Iparági együttműködések erősítése, szinergiák keresése a víziközmű-szolgáltatók és a vízipari szereplők között.
- A vízipar valós kompetenciáit figyelembe vevő külpiaci stratégia kidolgozása, a célpiacoknak megfelelő termék- és szolgáltatás-struktúra kialakítása.

4 Elemzési keretek és módszertan

A hazai vízipar vizsgálata több lépésből álló módszertan alkalmazásával történt. A vizsgálati lépések összefoglaló bemutatása a következő ábrán látható.

7. ábra Elemzési folyamat

A megközelítés első lépése az elemzéshez szükséges adatok és információk meghatározása, valamint a hozzájuk tartozó adatgazdák és adatforrások azonosítása volt. Az adatigény meghatározásakor figyelembe vettük azt a szempontot is, hogy a szükséges információk megfelelő mennyiségben és minőségben rendelkezésre álljanak. Az adatgyűjtés három nagy adatcsoportra épült:

- nyilvánosan elérhető adatbázisok (Opten, KSH),
- hatósági és kormányzati adatszolgáltatások: MEKH, Eximbank és ITM,
- iparági interjúk, MaVíz adatok.

Az adatgyűjtést követően strukturáltuk és feldolgoztuk az információkat, majd levontuk a vízipari vállalatokra érvényes, előzetes következtetéseket. Adatbázisunkat és előzetes eredményeinket vízipari interjúk, és a MaVíz projektbe delegált szakértőivel folytatott műhelybeszélgetések során egyeztettük és validáltuk.

4.1 Az elemzési sokaság meghatározása

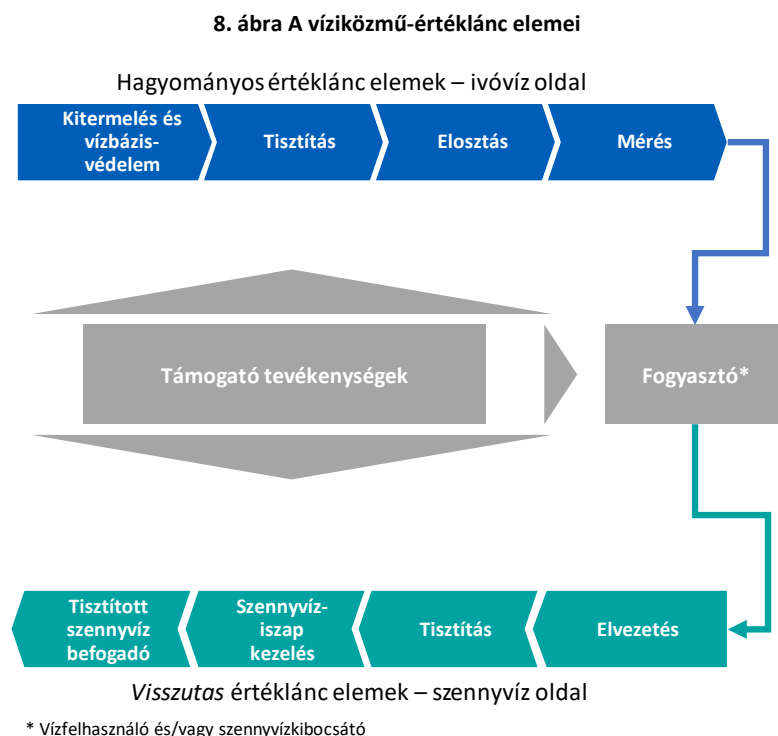
A vízipart a víziközmű-értéklánhoz jelentős mértékben hozzájáruló vállalatokon keresztül vizsgálja a tanulmány. A KPMG által meghatározott vízipari definícióra, és részben a 2016-ban készített MaVíz adatgyűjtésre támaszkodva azok a Magyarországon működő vállalatok kerültek be az elemzésbe, amelyek árbevételét legalább 80%-ban a víziközmű-értéklánhoz kapcsolódó vízipari tevékenység adta. Az így meghatározott vizsgálati kört egészítették ki a víziközmű-szolgáltatókhoz intézett adatbekérés válaszaiból azonosított további vállalatok.

A tanulmány elemzési sokaságába bekerülő 189 vállalat nem fedi le tökéletesen a teljes (egyébként évről-évre változó) hazai beszállítói kört, de véleményünk szerint megfelelő mintát alkot általános megállapítások megfogalmazásához. Fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a víziparban található néhány olyan közép- és nagyvállalat, melyek méretüknél, jellemzőiknél és eredményeiknél fogva döntően befolyásolják a vízpar összeteljesítményének megítélését. Az ilyen domináns vállalatok teljesítménymutatóiban bekövetkező változások torzíthatják azon vízipari profilokra tett megállapításainkat, amelyekbe az adott domináns vállalat is beletartozik. A kevés szereplős, vagy nagyon koncentrált szegmensek értékelésénél – lehetőség szerint - igyekeztünk ezt a torzítást jelezni, vagy megfelelően kezelni.

A vízipar meghatározására korábban is számos kísérlet történt. Ebben a tanulmányban az alábbi, némileg konzervatív megközelítést alkalmaztuk:

Vízipar: Azoknak a vállalatoknak az összessége, amelyek nem víziközmű-szolgáltatói engedélyesek, de jelentős szerepet játszanak a víziközmű- értékláncához (ivóvíz kitermeléstől a szennyvíziszap kezelésig) kapcsolódó infrastruktúra létrehozásában és/vagy jelentős mértékben hozzájárulnak annak fenntartásához és üzemeltetéséhez.

A víziközmű-értéklánc tevékenységeit a következő ábra mutatja be:

Forrás: KPMG (2020)

Számos olyan vállalat működik a hazai piacon, amely komplex szolgáltatásai révén az értéklánc több elemét is lefedi. A vizsgált vállalati kört főtevékenység szerint is csoportosítottuk:

- **Műszaki szolgáltatások:** elsősorban víz- és szennyvízkezelési, hálózattervezési és mérési tevékenységek (víz- és szennyvízmérők ellenőrzése, hitelesítése és szervizelése).
- **Gyártás és kereskedelem:** a víziparhoz kapcsolódó termékek értékesítése és gyártása, valamint a kapcsolódó szolgáltatások: tanácsadási, oktatási vagy beüzemelési szolgáltatások.
- **Kivitelezés és üzemeltetés:** víz- és szennyvíztisztító telepek és hálózatok építése, rekonstrukciója, illetve talajfeltáró és mélyépítési munkálatok (jelentős építőipari átfedés).
- **Támogató tevékenységek:** informatikai, tanácsadói vagy irányítástechnikai tevékenységek.

4.2 Adatforrások

Az általunk vizsgált vállalati sokaság főbb teljesítménymutatóinak (mint például foglalkoztatottság, árbevétel, exportbevétel⁶ és további, iparági-piaci összehasonlítások) adatbázisát kizárólag nyilvánosan elérhető információkból (Opten, KSH) építettük fel. A vállalatok pénzügyi teljesítményéhez kapcsolódó kulcsindikátorok meghatározását követően összesítettük a vízipari adatokat, majd a teljes sokaságra vonatkozó értékeket helyeztük el nemzetgazdasági viszonylatban.

A felhasznált adatok kiegészítésre kerültek iparági interjúkkal, amelyek az esetlegesen elmaradó innovációs tevékenység okait (például finanszírozás, szabályozás, kompetenciahiány, stb.) kvalitatív módon mérték fel. Ezen túlmenően az interjúk során a legfőbb ágazati kihívások és iparági trendek is azonosításra kerültek.

A víziközművekhez kapcsolódó uniós források elemzéséhez az EMIR és az EuPR adatbázisok alapján az elmúlt két finanszírozási ciklus (2007-2013 között, illetve 2014-től 2020-ig) legfontosabb uniós társfinanszírozású programjait és projektjeit elemeztük. Mindemellett a releváns TEÁOR kódok szerint, KSH adatok alapján, nemzetgazdasági szinten is vizsgáltuk a szektor beruházásait.⁷

A fentieket szervesen kiegészítette a vízipari termékek és szolgáltatások iránti kereslet elemzése, melyről a víziközmű-szolgáltatók által kitöltött kérdőívekből kaptunk képet. A kérdőív célja az volt, hogy szolgáltatástípusonként meghatározza a hazai vízipar legdominánsabb szereplőit, valamint bemutassa az adott termék/szolgáltatás piacának beszállítói koncentráltóságát. Emellett a kérdőív az üzemeltetők kutatás-fejlesztési és innovációs projektjeire is rákérdezett. A kérdőív kitöltése nem volt teljeskörű, 23 víziközmű-szolgáltatótól érkezett válasz. A visszaküldési arányt elegendőnek tartottuk ahhoz, hogy általános következtetések vonhassunk le a víziközmű-szolgáltatók beszállító-kezelési gyakorlatáról.

⁶ Exportbevétel nem állt rendelkezésre minden vállalatnál, mivel az egyszerűsített beszámolók nem tartalmazzák ezt a megbontást.

⁷ Az így bemutatott volumen nem fedi le a tanulmány által definiált vízipar egészét, mivel abba olyan vállalatok is beletartoznak, amelyek más TEÁOR kóddal rendelkeznek, (pl.: kivitelezők).

1. táblázat: A tanulmány során felhasznált adatok struktúrája

	Adattípus	Vizsgált időszak	Adatforrás
Nemzetgazdasági kontextus	Ágazati beruházások	2015-2019	KSH
	Uniós társfinanszírozási projektek	2007-2019	EMIR, EUPR
	Üres álláshelyek	2014-2019 ⁸	KSH
	Bruttó átlagbér nemzetgazdasági áganként	2014-2019 ⁹	KSH
	Bruttó kezdőbér szakmánként	2017	DPR, Oktatási Hivatal, Felvi
Hazai víziközműszolgáltatók	Legfontosabb beszállítók és volumenük	2016-2019	Víziközmű kérdőív
	Innovációs és kutatásfejlesztési készségek	n.a.	
Vízipari vállalatok teljesítménye	Foglalkoztatottak száma	2014-2019	Opten (beszámolók, és kiegészítő mellékletek)
	Értékesítés nettó árbevétele		
	Exportárbevétel		
	Személyi jellegű ráfordítások		
	Személyi jellegű ráfordítások/foglalkoztatottak száma		
	Személyi jellegű ráfordítások/működési költségek		
	Adózott eredmény		
	Üzemi-üzleti eredmény		
	Uniós társfinanszírozott projektek volumene	2007-2019	EMIR, EUPR adatbázis

⁸ A 2019-es évre vonatkozó vállalati adatok a tanulmány írásakor nem voltak elérhetőek.

⁹ A 2019-es évre vonatkozó vállalati adatok a tanulmány írásakor nem voltak elérhetőek.

5 Helyzetkép

5.1 Vízipari vállalatok és egyéb kapcsolódó szereplők

A hazai víziparba – definíciónk szerint – azok a vállalatok tartoznak, amelyek tevékenységei jelentősen kapcsolódnak a víziközmű-értéklánchoz. A víziközmű-szolgáltatók jelenlegi legfontosabb prioritása az ellátásbiztonság fenntartása, a szolgáltatásminőség javítása, és a valós rekonstrukciós igényekhez szükséges források rendelkezésre állása. A vízipar elvárása főként a termékeik, szolgáltatásaik iránti hosszú távú, kiszámítható hazai felvevőpiac. Emellett fontos a vízipar számára az általuk fejlesztett, innovatív termékek iránti hazai piaci kereslet növelése, ezáltal a minőségi beszállítók előnyben részesítése.

A tanulmány írásakor víziközmű-szolgáltatói engedéllyel 40 vállalat rendelkezett, miközben értéklánc-tevékenységeikhez - az általunk meghatározott definíció szerint - 189 vízipari vállalat kapcsolódott. A víziközmű-szolgáltatókat az állam tulajdonosi és szabályozási oldalról is felügyeli. A működési keretrendszerhez közvetlenül vagy közvetetten több intézmény is kapcsolódik: a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH), az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM), a Belügyminisztérium (BM), A vízipari vállalatokhoz kapcsolódó egyéb intézmények lehetnek például a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM), vagy pl.: az Eximbank, Mérésügyi Hivatal (MKEH) az egyetemek, érdekvédelmi szervezetek.

A MEKH – tanulmányunk szempontjából fontos - feladatai közé tartozik a műszaki, pénzügyi, társadalmi szempontból megfelelő szabályozási keret biztosítása, valamint az aktuális Gördülő Fejlesztési Tervek (GFT) kezelése. Az ITM az uniós források optimális allokálásáért és a fejlesztési prioritások meghatározásáért felel. A szabályozásért közvetlenül felelős intézményekhez szorosan kapcsolódva a Külgazdasági és Külügyminisztérium és az Eximbank főként a külpiacra lépés lehetőségét vizsgálja és támogatja. A KKM feladata az exportpiaci kapcsolatok építése, valamint a külgazdasági attasék segítségével a nemzetközi piacra lépés koordinálása, míg az Eximbank az exportpiacra-lépéshez szükséges forrásokat biztosítja.

Az állami intézmények átfogó feladata a víziközmű-szolgáltatók irányítása és felügyelete, az ágazati stratégiák és egyéb szabályozások megalkotása, valamint az uniós és központi költségvetésből származó finanszírozási források megfelelő szétosztása. Ennek megfelelően az érintettek viszonylag jól informáltak a hazai víziközmű-szektor helyzetéről. Úgy tapasztaltuk azonban, hogy a vízipari vállalatok kompetenciáiról viszonylag kevés információ áll a kapcsolódó intézmények rendelkezésére, noha számos területen történnek erőfeszítések a vízipar versenyképességének javítására, víziközmű-szolgáltatókkal együttes külpiacra segítségére.

5.2 A vízipari vállalatok

5.2.1 A vízipari vállalatok csoportosítása

A többszemponú vizsgálati módszertanhoz kapcsolódva a vízipari vállalatokat különböző dimenziók mentén csoportosítottuk:

1) Vízipari főtevékenység (4 kategória)

A vizsgált vállalatokat négy fő tevékenységi kategóriába soroltuk: gyártók/értékesítők, műszaki szolgáltatók, kivitelezők vagy támogató funkciót ellátók.

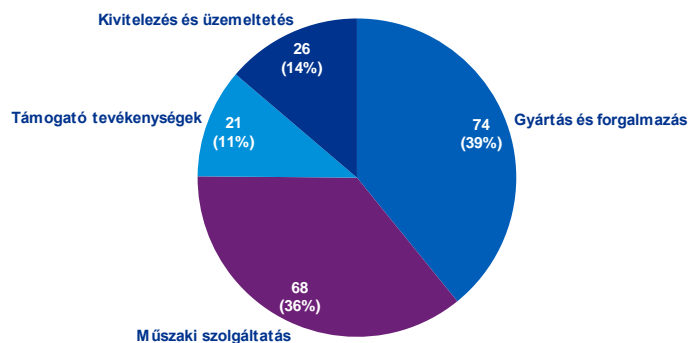
A 9. ábrán is látható, hogy többségben vannak a vízipari termékek gyártásával és forgalmazásával foglalkozó cégek (74 vállalat), de hasonló az aránya a műszaki szolgáltatásokat nyújtó társaságoknak is (68 vállalat). A gyártás és forgalmazás területén elsősorban a szerelvények és szivattyúk gyártásával és értékesítésével foglalkozó, továbbá a vegyi anyagokat (pl. klór) forgalmazó cégek emelkednek ki. A gyártó és forgalmazó cégek esetében a kínált termékekhez gyakran kiegészítő szolgáltatások is kapcsolódnak (beszerelés, karbantartás). Ezek a kiegészítő szolgáltatások a vizsgálat során nem kerültek külön besorolás alá, minden esetben az elsődleges tevékenységi kör volt a meghatározó.

A műszaki szolgáltatásoknál a szennyvíztelepek és hálózatok tervezéséhez és a szennyvíz- és a szennyvíziszap-kezeléséhez kapcsolódó társaságok dominálnak.

Darabszám szerint a kivitelezés és üzemeltetés (26 vállalat) és a támogató tevékenységek (21 vállalat) kategóriák lényegesen kevesebb vállalatot tartalmaznak. A kivitelezés kategóriájában kifejezetten a víz- és szennyvíztisztító telepek, hálózatok, vízvezetők építésével és rekonstrukciójával foglalkozó vállalatok vannak többségben.

A támogató tevékenységek nagyrészt az ivóvízminőség-javító- és a szennyvízhálózat-fejlesztéssel kapcsolatos projektelőkészítési és dokumentációs tevékenységeket, illetve a vízgazdálkodással és vízbázisvédelemmel összefüggő tervezői és kutatói feladatokat ellátó cégeket tartalmazzák.

9. ábra Vízipari vállalatok megoszlása főtevékenység alapján (db)

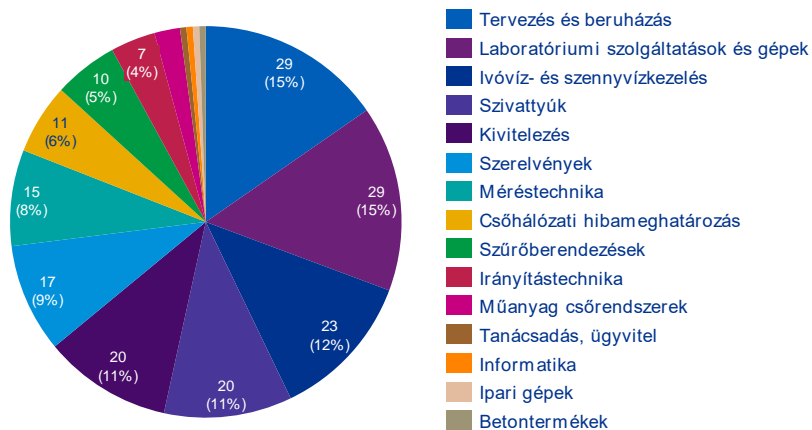
Forrás: KPMG (2020)

2) Vízipari profil (15 kategória)

A vízipari profilok kialakításakor a hasonló termékkörrel és szolgáltatási tevékenységgel rendelkező vállalatok kerültek beazonosításra. Minden vizsgált vállalat a tevékenységét legjobban jellemző kategóriába került, azonban az egy vízipari profilba tartozó vállalatok eltérő főtevékenységgel is rendelkezhetnek (vagyis a profil szerinti csoportosítás nem a

főtevékenységek további bontása). A kialakított profilokat a tanulmány 7.2 számú melléklete tartalmazza.

10. ábra Vízipari vállalatok profil szerinti megoszlása (db és %)

Forrás: KPMG (2020)

A vállalatok számát tekintve a tervező-beruházó vállalatok (29 db), valamint a laboratóriumi szolgáltatásokhoz kapcsolódó társaságok vannak többségben (29 db)¹⁰. Darabszám alapján az ivóvíz- és szennyvízkezeléssel foglalkozó (23 db), illetve a vízparhoz szorosan köthető termékek gyártói, forgalmazói, valamint a termékekhez kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó vállalatok is meghatározóak.

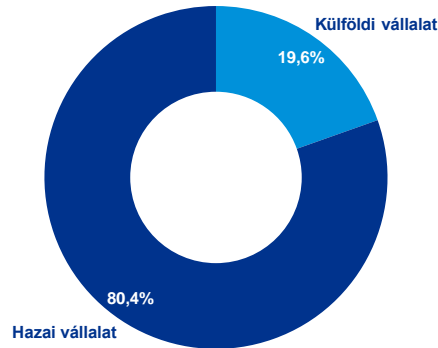
A profil alapú besorolásból jól látszik, hogy a vizsgált sokaság – tevékenység alapján is – meglehetősen heterogén összetételű.

5.2.2 A vízipari vállalatok tulajdonosi szerkezete

A vizsgált vízipari vállalatok tulajdonosi szerkezetének megállapításához az Opten adatbázisában elérhető információkat használtuk. Amennyiben a publikusan elérhető adatok alapján a vállalat végső tulajdonosa külföldi volt (pl.: külföldi anyacég), a vállalatot külföldinek (nem hazai vállalatnak) tekintettük.

¹⁰ Habár az ivóvíz és szennyvíz kezelését gyakran maguk a víziközmű-szolgáltatók végzik, számos olyan vállalat van, amelynek tevékenysége összefügg a víz- és szennyvíztisztítással (vegyszeranyagok vagy ehhez kapcsolódó műszaki eszközök gyártanak, forgalmaznak), valamint komplett szennyvíztisztító rendszereket építenek ki, szervizelnek vagy szennyvíztisztító üzemeket üzemeltetnek.

11. ábra Tulajdonosi szerkezet megoszlása vállalatok darabszáma alapján

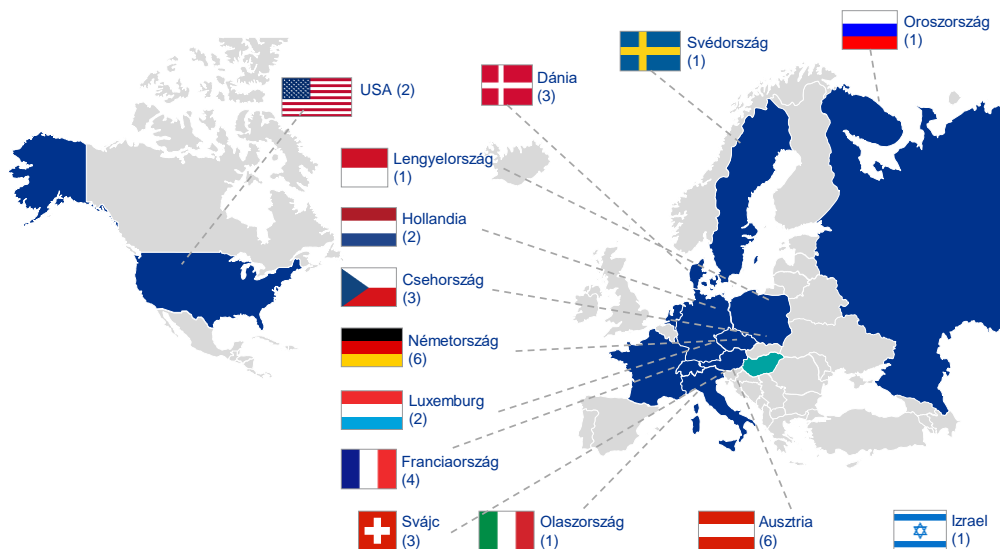
Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

A tanulmányban azonosított vízipari vállalatok között többségben vannak a hazai tulajdonú vállalatok (az összes vállalat 80%-a). Több hazai tulajdonú vállalat esetében azonban a forgalmazott termékek nem hazai gyártásúak, vagy az adott vállalat egyes márkák kizárólagos hazai és regionális forgalmazója.

A többségi külföldi tulajdonban lévő vállalatok száma elenyésző. A külföldi tulajdonú vállalatok jellemzően európai anyacégek leányvállalatai, és kisebb arányban tartoznak Európán kívüli cégekhez.

A vizsgált sokaságban tapasztalt alacsony elemszám ellenére a külföldi vállalatok a nettó árbevétel több mint 40%-át adták 2019-ben. A külföldi cégek által generált árbevétel leginkább német és osztrák tulajdonú cégekhez kapcsolódik. A foglalkoztatottak számát tekintve a magyar cégek dominálnak, a vízipari foglalkoztatottak több, mint 70%-a hazai tulajdonú vállalatoknál dolgozik.

12. ábra Külföldi vízipari vállalatok anyasorság szerinti megoszlása

Forrás: KPMG (2020), Opten és vállalati honlapok alapján (2020)

5.3 A vízipar munkaerőpiaci kitettsége

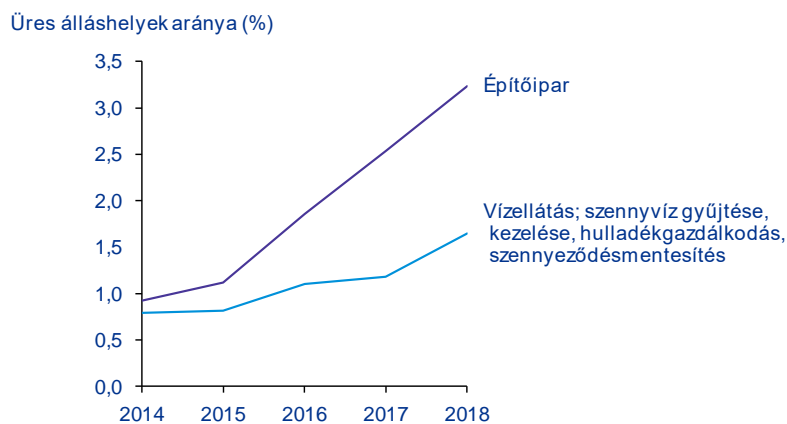
Az általunk vizsgált vízipari sokaság humán erőforrás-kitettségének vizsgálata előtt felvázoljuk a működésüket meghatározó főbb munkaerőpiaci, nemzetgazdasági trendeket.

A munkaerőhiány vizsgálatához felhasználtuk az üres álláshelyek¹¹ számát, amit a KSH évről évre nemzetgazdasági áganként, valamint foglalkozástípusonként publikál.¹² A 13. ábra azt mutatja, hogy a „vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés” gazdasági ágazatban hogyan alakult 2014 és 2018 között az üres álláshelyek száma. A KSH adatai alapján 2014 óta folyamatosan növekedett az üres álláshelyek aránya az ágazatban, 2018-ban 1,5%-os értéket mutatott.

Az adatsor alapján - a növekvő trend ellenére – a munkaerőhiányt egyelőre nem tartjuk kritikusnak a víziparban.

Az ágazati adatsor kiegészítéseként megvizsgáltuk a vízipari beruházásokhoz szorosan kapcsolódó építőipar adatait is. Ebben az ágazatban a mért üres álláshelyek aránya 3,5% volt 2018-ban, amely szint már befolyásolhatja a főként kivitelezéssel foglalkozó cégek projektképességeit és vállalási volumenét.

13. ábra Üres álláshelyek aránya (2014-2018) releváns nemzetgazdasági ágazatként

Forrás: KSH (2019)

¹¹ A KSH definíciója szerint “üres álláshelynek számít az adott munkáltatónál újonnan létesített, megüresedett, illetve olyan, a közeli jövőben (3 hónapon belül) megüresedő álláshely, melynek munkaszerződéssel alkalmazott munkaerővel történő betöltésére a munkáltató aktív lépéseket tesz” (KSH, 2019)

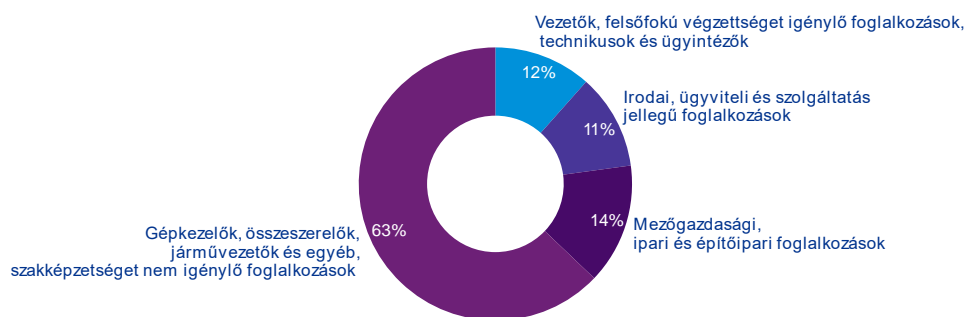
<https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz21.html>

¹² A KSH csoportosítása az alábbi kategóriákat különbözteti meg: (1) Vezetők, felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozások, technikusok és ügyintézők, (2) Irodai, ügyviteli és szolgáltatás jellegű foglalkozások, (3) Mezőgazdasági, ipari és építőipari foglalkozások, (4) Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők és egyéb, szakképzettséget nem igénylő foglalkozások.

14. ábra azt is bemutatja, hogy 2018-ban¹³ a „vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés” ágazatban mely foglalkozástípusokban volt a legjelentősebb a munkaerőhiány. Az adatok tanulsága alapján a hiány főként az alacsonyabb képzettséget igénylő, vagy képzettséget egyáltalán nem igénylő munkakörökben tapasztalható.

A hiányszakmák jellemzően olyan munkakörök, amelyek az innovációs készséget kevésbé érintik, ugyanakkor az azonos, vagy nagyon hasonló tudásigény miatt ezek a munkavállalók más szektorok magasabb bérszínvonalával könnyen mobilizálhatók, átcsábíthatók. Ez a „szívóhatás” a vízipari vállalatoknak hosszú távon versenyhátrányt okozhat.

14. ábra Foglalkozások szerinti üres álláshelyek a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban (2018)

Forrás: KSH (2019)

A vízipari vállalatokkal folytatott interjúk alapján a vízipar a fentiekől némiképp eltérően éli meg a munkaerőpiaci helyzetet. Elmondásuk szerint azokban az állásokban (jellemzően mérnöki végzettséget igénylő, magasabb hozzáadott értéket képviselő tervezési, gyártási munkakörök), ahol a szakmai rutin és gyakorlat megszerzése hosszabb időt (akár 3-5 évet) tesz ki, ott fokozottan jelentkezik a szakemberhiány.

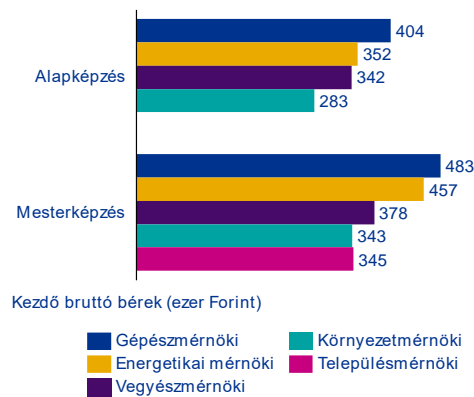
A megkérdezettek szerint a munkavállalók számára vonzóbbak azok a cégek, amelyeknél helyi termékfejlesztés vagy jelentős innovációs tevékenység zajlik. Az ilyen tevékenységeket is felmutató vállalatok könnyebben találnak megfelelő munkaerőutánpótlást, és munkavállalóikat jellemzően meg tudják tartani.

A nemzetgazdasági szinten is emelkedő bruttó bérek mellett a frissdiplomások bérigényei is jelentősek (a 15. ábra néhány jellemző frissdiplomás szakma kezdő bruttó átlagbéreit mutatja¹⁴), így közvetett módon a munkaerő elöregedése, pontosabban a nyugdíjba vonuló munkaerő pótlására újonnan felvett munkavállalók bérigénye is problémaként jelentkezhet.

¹³ A tanulmány írásakor a 2019 teljes évre vonatkozó adatok még nem voltak elérhetőek, így az eloszlás a legutolsó teljes év adatait tartalmazza.

¹⁴ Az összegeket a Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR) által hazai adminisztratív adatbázisok összekapcsolásával határozták meg, az elemzéseket az Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztálya teszi közzé. A szakok szerinti megbontást 2018-ban tették közzé és a 2017-es adatokon alapszik, frissebb adatok jelenleg nem elérhetőek ilyen mélységű bontásban.

15. ábra Kezdő átlagbérek (havi bruttó) a víziparban jellemző szakmákban

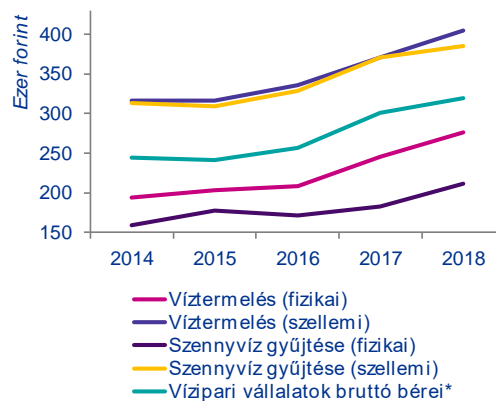

Forrás: KPMG (2019), DPR (2018) adatközlés alapján

A fenti adatok 2017-re vonatkoznak. A bruttó bérszínvonal átlagos növekedését figyelembe véve az ábrán szereplő szakmák 2019-es kezdő bérszintjét 10 százalékkal magasabbra becsüljük a 2017-es értékekhez képest.

A vízipari vállalatok bérköltsége folyamatosan emelkedett a vizsgált időszakban, „a víztermelés, kezelés, ellátás és a szennyvíz gyűjtése ágazatoknak” megfelelő ütemben.

16. ábra Bruttó havi átlagbérek alakulása (2014-2018)

Forrás: KPMG (2020) Opten és KSH alapján (2019),

*A vízipari vállalatok adatait a személyi jellegű ráfordításokból becsültük

Leginkább a kisebb létszámmal működő, kevesebb pénzügyi forrással gazdálkodó vállalkozásokra jellemző, hogy nem tudnak versenyezni az egyre növekvő bérigényekkel.

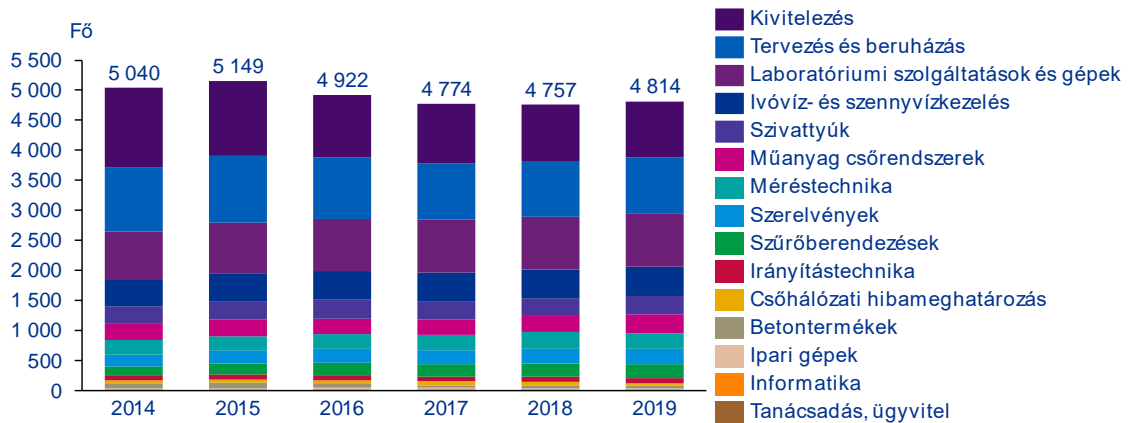
Mivel az általunk vizsgált vízipari sokaságot zömmel kis- és középvállalkozások alkotják, így a bérverseny a vízipar számára érdemi nehézséget jelent.

5.3.1 A vízipari vállalatok humánerőforrás-ellátottsága

A tanulmányban vizsgált vízipari cégek 4814 főt foglalkoztattak 2019-ben, amely 5%-os csökkenést jelent a bázisnak tekintett 2014-hez képest. A csökkenés okát részletesen nem vizsgáltuk, de következménye lehet a nyújtott szolgáltatások, kínált termékek iránti szűkülő keresletnek, illetve a nemzetgazdasági szintű munkaerőhiánynak.

Megállapítható, hogy a vizsgált időszak egészében a kivitelezéshez, a tervezés-beruházáshoz és a laboratóriumi tevékenységekhez kötődő vállalatok foglalkoztatták a legtöbb munkavállalót. Az e három vízipari profilba sorolt vállalati foglalkoztatottak részaránya együttesen több mint 57%-ot tett ki.

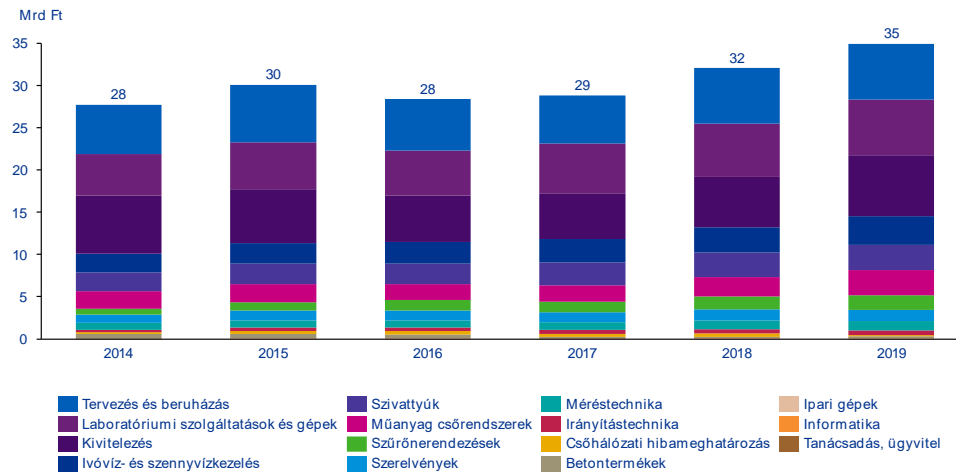
17. ábra Foglalkoztatottak számának változása

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

A korábban bemutatott ágazati bérnyomás a profilok személyi jellegű ráfordítását összefoglaló ábrán is látszik. Míg a vízipar foglalkoztatotti létszáma 2015 óta csökken, a személyi jellegű ráfordítások értéke emelkedő trendet mutat.

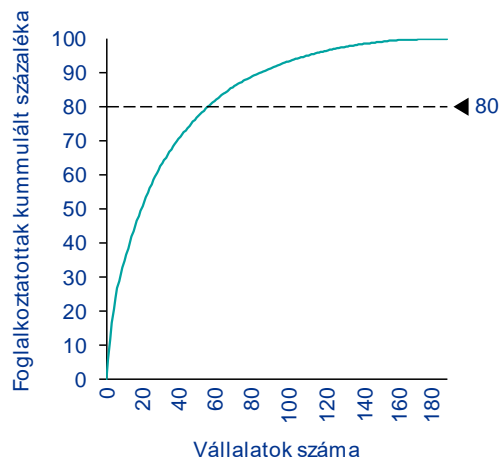
18. ábra Személyi jellegű ráfordítások vízipari profil alapján

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

A foglalkoztatotti létszám mellett a munkaerő koncentráltóságát is vizsgáltuk a munkahelyteremtő képességre, és a vízipar nemzetgazdasági súlyára vonatkozó következtetések érdekében. Azt elemeztük, hogy a foglalkoztatottak 80%-át a vizsgált vállalatok hány százaléka fedi le.

19. ábra A vízipari munkaerő koncentráltósága

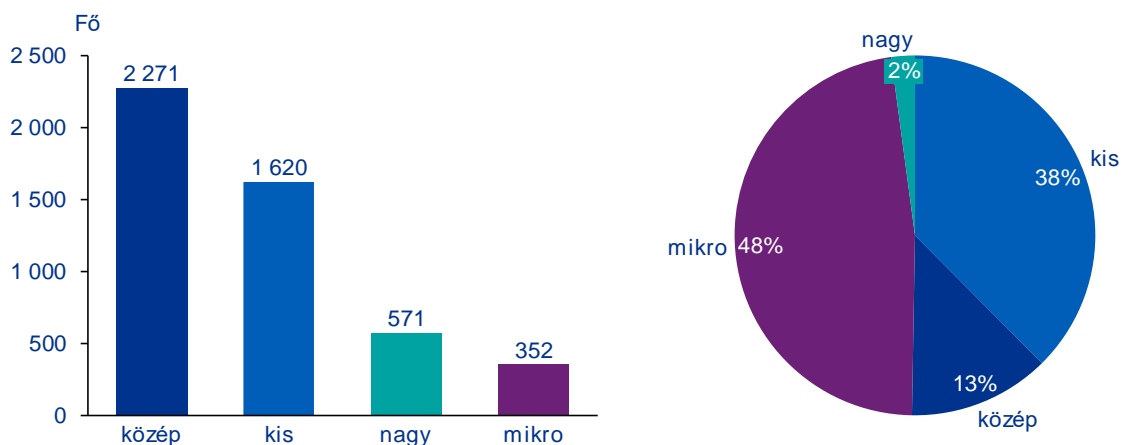

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

Munkaerő, illetve munkavállalói létszám tekintetében a vízipar nagyon koncentrált. A foglalkoztatottak számát tekintve a sokaságba került cégek kevesebb, mint harmada foglalkoztatta a munkavállalók 80 százalékát 2019-ben. A vizsgált vízipari sokaság munkavállalóinak felét mindössze 20 vállalat foglalkoztatta ugyanebben az évben.

A fentiek fényében nem meglepő, hogy a víziparban a mikro- és kisvállalatok a jellemzőek (161 darab). Számosságuk ellenére a mikro- és kisvállalatok a foglalkoztattak csak 42%-át adják. A kis- és középvállalatok együttesen azonban már 80%-át adják a foglalkoztatottaknak. A nagyvállalatok száma nem jelentős az általunk definiált víziparban.

20. ábra Foglalkoztatottak megoszlása és a vízipari vállalatok méret szerinti tagoltsága

Forrás: KPMG (2020) Opten (2020) és a KKV törvény alapján

A szétaprózott, jellemzően kis- és középvállalkozási struktúra nem ideális a vízipar érdekeinek egységes képviselésére. Nincsenek jó kapcsolatokkal rendelkező, létszámban és bevételben is jelentősnek mondható húzóvállalatok, amely korlátot jelenthet a külpiazi tevékenység bővítési törekvéseknél.

5.4 Egyéb szükséges kompetenciák

A vízipari vállalatok munkavállalói kompetenciái hozzájárulnak az egész iparág versenyképességéhez. A hazai víziközmű-szolgáltatók korlátozott kereslete miatt a külpiacon lépéshez szükséges munkavállalói kompetenciák megléte kifejezetten fontos. A vízipari vállalatok képviselőivel folytatott interjúk során az exportpiacon lépés jelentős akadályként többen kiemelték a nyelvtudás¹⁵ és interkulturális készségek hiányát. Az interjúk tanulságai alapján azok a cégek tudtak leginkább sikeresek lenni a külföldi piacokon, amelyek önálló, nemzetközi piacra fókuszáló, nyelvtudással, külkereskedelmi tapasztalattal rendelkező részleget hoztak létre. Ezek a vállalatok gyakran kereskedelmi irodákat, leányvállalatokat építettek ki a célországokban, amelyek rendelkeznek a helyi piac ismeretével és kapcsolatokkal. Tekintve, hogy a vízipart (is) célzó pályázati programok kifejezetten előnyben részesítik fenti

¹⁵ Nem csak az univerzálisan használt angol nyelvi tudás hiánya, hanem a kisebb a regionális piacok eléréséhez esetenként szükséges helyi nyelvek ismerete jelenthetett akadályt.

kompetenciákkal bíró társaságokat, a pályázati források elnyerésére is nagyobb eséllyel számíthatnak ezek a vállalatok.

Az innovációs tevékenységekre vonatkozóan a vízipari vállalkozások és víziközmű-szolgáltatók inkább az erőforráshiányt, mintsem a szükséges kompetenciák hiányát említették akadályként. Habár – elmondásuk alapján - a cégek jelentős hangsúlyt fektetnek a folyamatos belső képzésekre, ezek inkább a szakmához elengedhetetlen készségeket, mintsem az élvonalba tartozó kutatás-fejlesztési és képzési területeket fedik le.

5.5 Főbb vállalati teljesítménymutatók

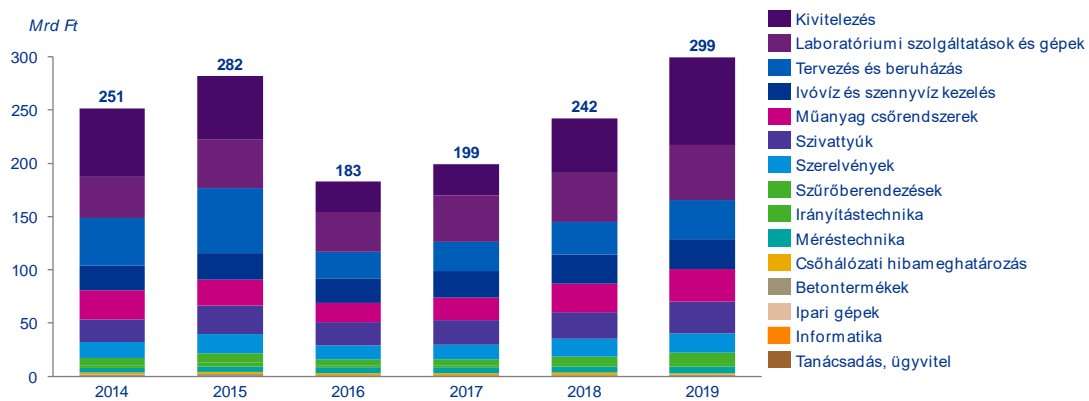
5.5.1 Értékesítés nettó árbevétele

Az általunk definiált vízipari sokaság vállalatai nem kizárólag a víziközmű-szektor számára értékesítik termékeiket és szolgáltatásaikat. Ennek megfelelően az évenkénti összesített árbevétel adatokban eltérhetnek a víziközmű- és egyéb szektorok számára értékesített volumenek, beleértve a magánszektor számára megvalósított beruházásokat vagy eladásokat.¹⁶ A rendelkezésre álló információk alapján nem állt módunkban tovább bontani a pénzügyi adatokat, így az ebben a fejezetben bemutatott eredményeket ezzel a módszertani korláttal javasolt értékelni.

A vizsgált társaságok nettó árbevétele 2019-ben megközelítőleg 300 milliárd forintot tett ki. Az értékesítés nettó árbevételének mintegy 20%-os növekedése volt tapasztalható 2018-hoz képest. A 2015-ös kiemelkedő árbevétel (282 milliárd forint) – véleményünk szerint - elsősorban az uniós támogatások kifizetési ütemével függött össze, míg a 2019-es nagyobb növekedést a vízipar egyes területein, de kiemelkedően a kivitelezés területén jelentkező általános bővülés okozhatta.

¹⁶ Például a mérők piacán jellemző a társasházi kivitelezők felé történő értékesítés, míg kivitelezésben az ipari beruházások arányának növekedése.

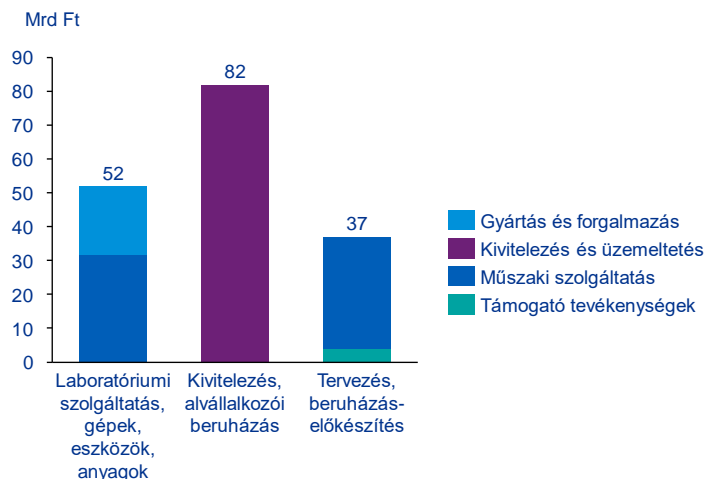
21. ábra Értékesítés nettó árbevétele

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján

A vízipar éves nettó árbevételének jelentős részét a vízipar legnagyobb foglalkoztatói adják, vagyis a kivitelezéssel, tervezés-beruházással és laboratóriumi gépekkel és szolgáltatásokkal foglalkozó vállalatok. A három kategória főtevékenység szerinti éves nettó árbevételének 2019-es megoszlását a lenti ábra mutatja.

22. ábra A 3 legjelentősebb vízipari profil árbevételének főtevékenység szerinti besorolása (2019)

Forrás: KPMG (2020), Opten alapján

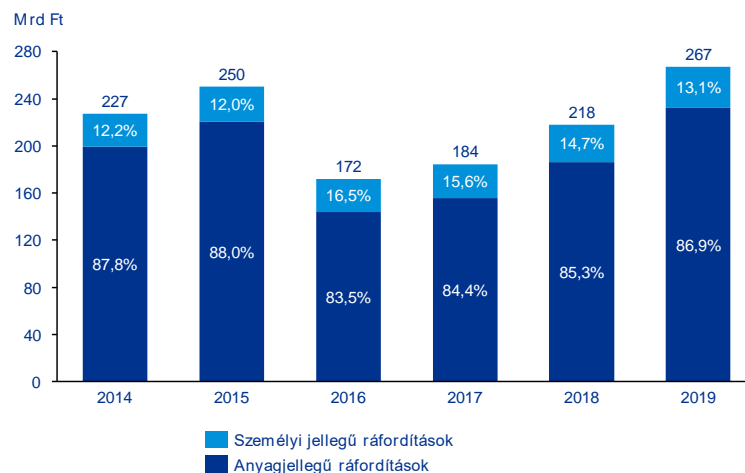
A vizsgált időszak alatti nettó árbevétel csökkenés elsősorban a tervezés, beruházás és a kivitelezés vízipari profilok miatt következett be. Habár a kivitelezés területén 2017-től növekedés tapasztalható, az leginkább az építőipari, vagy más (nem víziközmű) iparági megrendeléseknek köszönhető. A három, az árbevételt domináló profil alá nem tartozó vállalatok esetében az összesített árbevétel viszonylag állandó szinten mozog, de az egyes

profilok tekintetében vannak eltérések. A műanyag csőrendszerek értékesítési árbevétele együtt mozog a kivitelezéssel.

5.5.2 Anyag- és személyi jellegű ráfordítások

A vízipari vállalatoknál azt is vizsgáltuk, hogy ráfordításaik inkább anyag- vagy személyi jellegűek (tőke- vagy munkaintenzív az iparág). A 23. ábra alapján mind az anyagjellegű, mind a személyi jellegű ráfordítások növekedtek a 2014-es bázisévhez viszonyítva, arányuk azonban közel azonos maradt. Az anyagjellegű ráfordítások aránya sokszorosa a személyi jellegű kiadásoknak, vagyis a vizsgált sokaság vállalatainak tevékenysége összességében kevésbé élőmunka alapú szolgáltatás.

23. ábra Anyag- és személyi jellegű ráfordítások aránya a vizsgált vízipari vállalatokban (2014-2019)

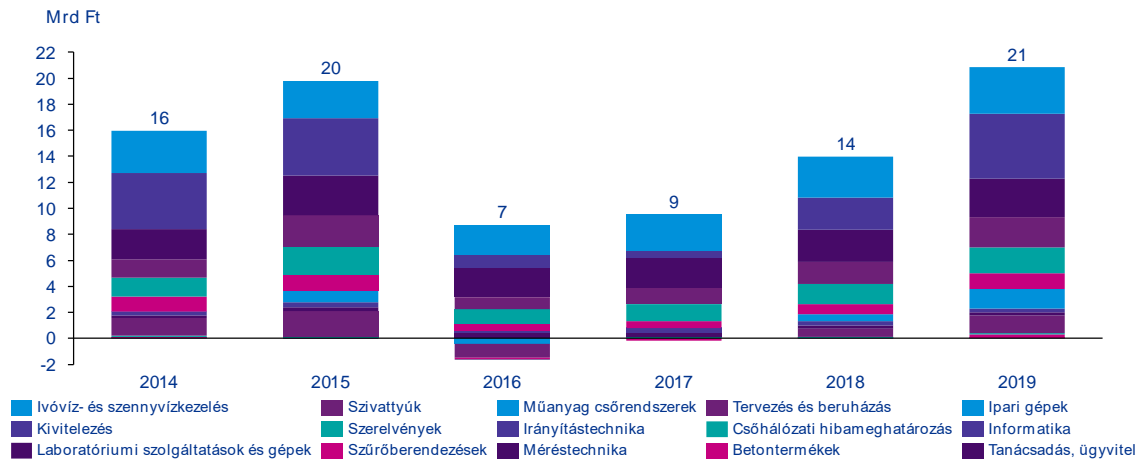

Forrás: KPMG (2020), Opten 2020 alapján

5.5.3 Eredményesség

A teljes vizsgált vállalati körre vonatkozó üzemi eredmény tekintetében a 2016-os nagymértékű visszaesés (19,6 milliárdról 7 milliárd forintra) után a vízipari vállalatok eredménye újra növekvő tendenciát mutat, 2019-ben kevéssel már meghaladva a kiemelkedő 2015-ös évet.

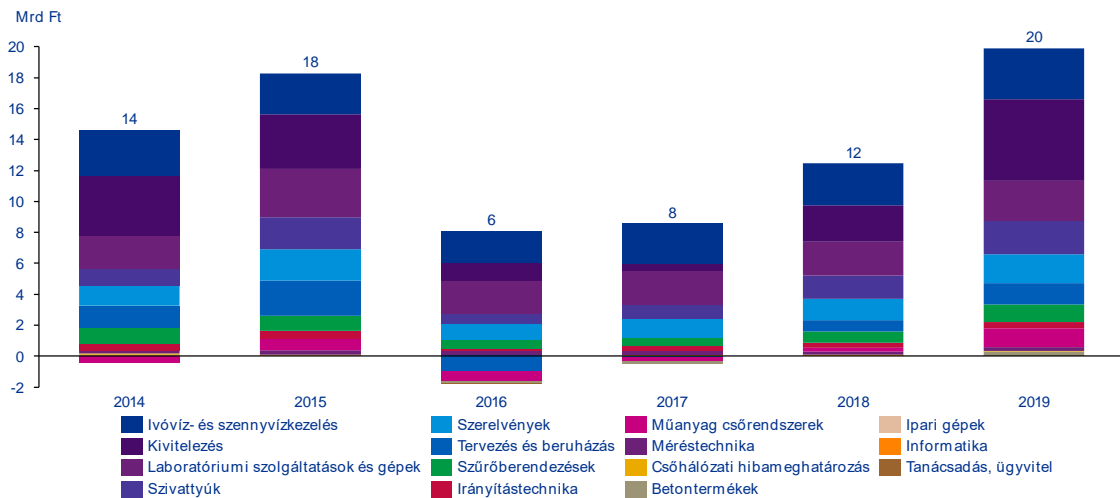
24. ábra Üzemi eredmények

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

A vízipari vállalatok adózott eredménye 2019-ben közel 20 milliárd forint volt. Az adózott eredményhez legnagyobb mértékben az ivóvíz- és szennyvízkezelés, a kivitelezés, valamint a laboratóriumi szolgáltatások profilokba tartozó vállalatok járultak hozzá.

25. ábra Adózott eredmény alakulása

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

5.6 Finanszírozási források

A vízipari vállalatok termékei és szolgáltatásai iránti kereslet alapvetően három fő összetevőtől függ:

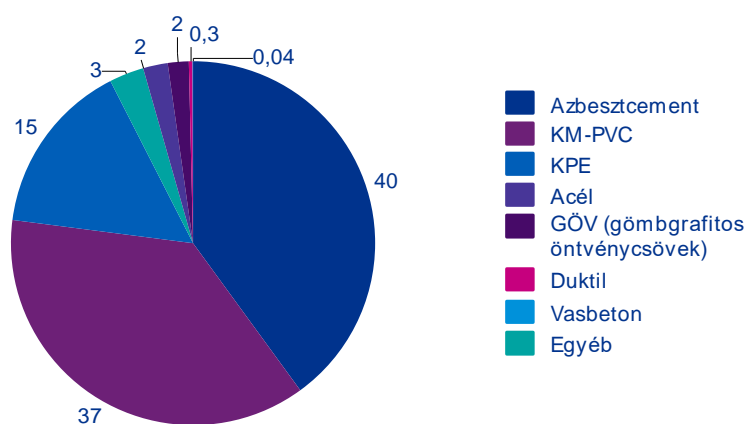
- (1) A hazai víziközmű-hálózat tényleges műszaki állapotától (mennyit kell a rendszerre költeni?).
- (2) A hazai víziközmű-szolgáltatók és ellátásért felelősök keresletgeneráló képességétől (mennyit tudnak a rendszerre költeni?)
- (3) A nemzetközi piaci megrendelések (megnyert munkák) volumenétől.

5.6.1 A hazai víziközmű-rendszer beruházási igénye

A víziközmű-szolgáltatók beruházási igényei az összesített GFT adatokból, és a MEKH-től kapott, a vízközmű hálózat állapotára vonatkozó információkból kerültek azonosításra. A közműves ivóvízellátási hálózat teljes hossza Magyarországon több, mint 93 ezer kilométer, amelynek 75%-a gerincvezeték, további 25%-a pedig bekötővezeték.

A víziközmű-rendszerek ivóvíz hálózatának állapota romló tendenciát mutat. Az ivóvízhálózatok anyagösszetétele jelentős mértékben meghatározza a rekonstrukciós, karbantartási igényeket is. Jelenleg a gerincvezetékek jelentős része azbesztcement alapú. Az azbesztcement csövek egyik tulajdonsága, hogy több évtized múltán anyaguk átalakulásával szilárdságukat elvesztik. Jellemzően az ilyen típusú csövek tervezési élettartamuk végén vannak, így a hálózati meghibásodások számának további növekedése várható.

26. ábra Ivóvíz gerincvezetékek csőanyag szerinti megoszlása százalékban (2018)

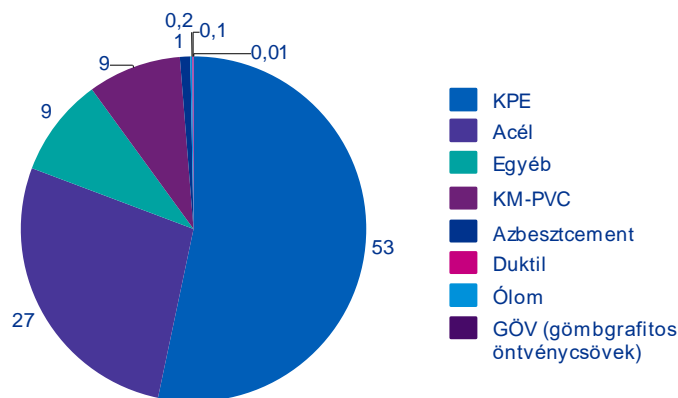

Forrás: MEKH (2018)

A bekötővezetékek esetében a legnagyobb arányban (53,31%) előforduló vezetékanyag a kemény polietilén (KPE). hosszabb távon megfelelő

A bekötővezetékeknél az ólom anyagú csövek esetében a vízbe kerülő ólom mennyisége miatt jelentkezhetnek egészségügyi problémák. Hazánkban számos lakóépület esetében a bekötővezetékek ólomcső felhasználásával épültek, melyeket csak részben cseréltek ki. A jelenleg fennmaradt ólom anyagú bekötővezetékek aránya 0,19%, amely 46 km cső kiváltásának szükségességét jelenti.

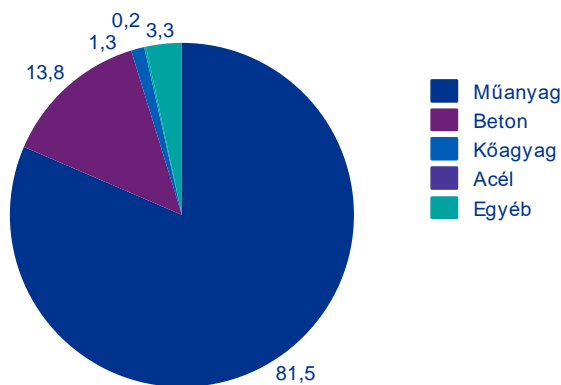
27. ábra Ivóvíz bekötővezetékek csőanyag szerinti százalékos megoszlása (2018)

Forrás: MEKH (2018)

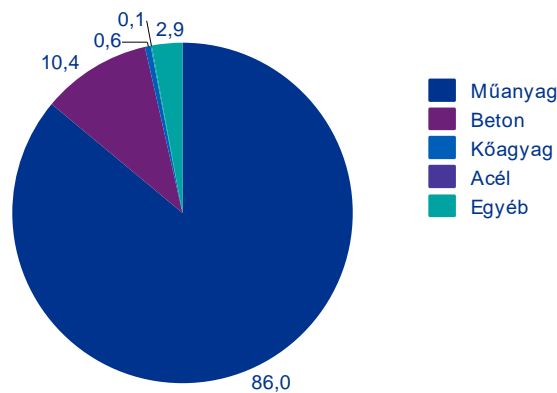
A közműves szennyvízelvezető hálózatok gerincvezetékeinek teljes hossza 53 160 km, míg a bekötővezetékek teljes hossza 20 947 km.

28. ábra Szennyvíz gerincvezetékek csőanyag szerinti megoszlása százalékban (2018)

Forrás: MEKH (2018)

29. ábra Szennyvíz bekötővezetékek csőanyag szerinti százalékos megoszlása (2018)

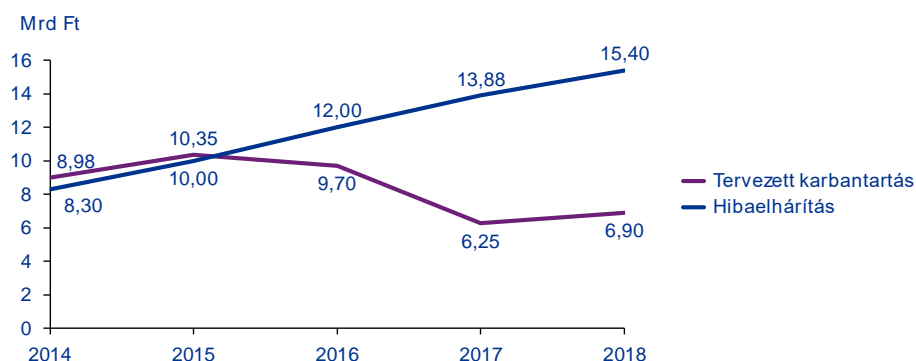

Forrás: MEKH (2018)

A fenti ábrából megállapítható, hogy mind a szennyvíz gerincvezetékek, mind a szennyvíz bekötővezetékek leggyakoribb csőanyaga a műanyag. A szennyvíz hálózatok műszaki paraméterei és anyagösszetétele alapján a felújítási igény elsősorban az ivóvízhálózat rendszerben jelentkezik kiemelten, habár a szennyvízelvezetés területén sem elhanyagolható.

Az elmúlt évek hibaelhárításra költött üzemeltetői kiadásai alátámasztják a beruházási igények folyamatos növekedését. A 2017-ben, valamint 2018-ban hibaelhárításra fordított összegek aránya kétszer annyi, mint az állagmegóvó karbantartásokra tervezett kiadások összege. Nem csak a költség arányok rendeződtek át, a hibaelhárításra és karbantartásra fordított összegek jelentősen emelkedtek. Az 1 km ivóvízvezeték-hosszra jutó meghibásodások száma éves átlagban 1,95 db volt, vagyis majdnem 500 méterenként jelentkeztek meghibásodások a 93 ezer kilométernyi vezetékrendszerben.

30. ábra Tervezett karbantartásra allokált és valós hibaelhárításra fordított összegek – ivóvíz

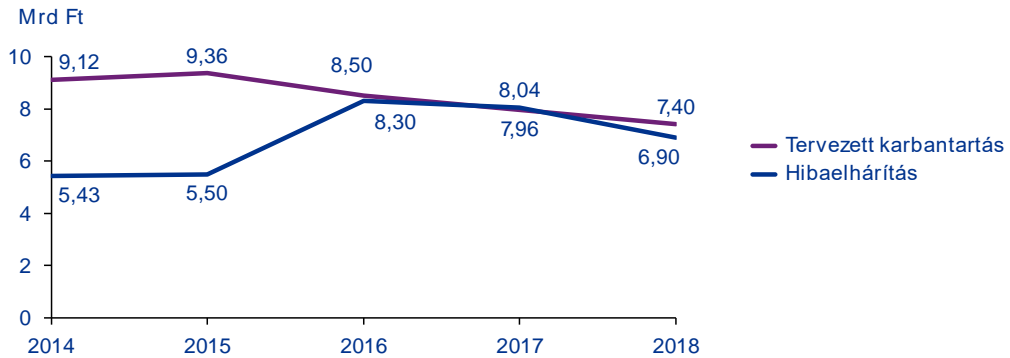

Forrás: MEKH (2018)

A közműves szennyvízelvezető rendszerek esetében is látható, hogy a tervezett karbantartásokhoz képest a hibaelhárításokra fordított összeg magas (bár ebben az esetben

inkább átrendeződésről, mintsem abszolút érték növekedésről beszélhetünk). Az 1 km szennyvízvezeték-hosszra jutó meghibásodások száma éves átlagban 2,12 db volt.

31. ábra Tervezett karbantartásra alokkált és valós hibaelhárításra fordított összegek - szennyvíz

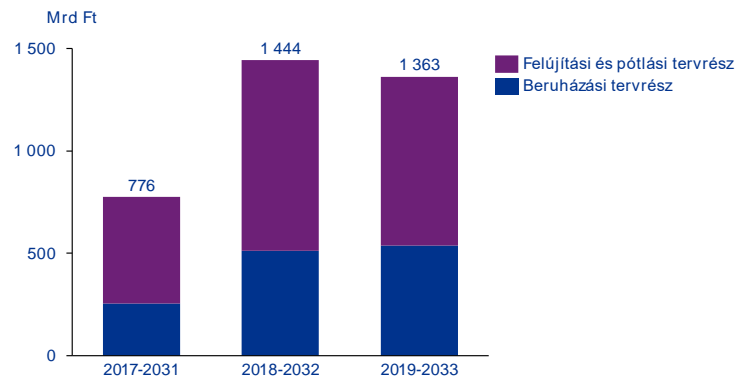
Forrás: MEKH (2018)

A rendszerek szintén fontos, a műszaki állapot minősítésére is szolgáló mutatószáma az éves vízvesztés. A vízvesztés¹⁷ a közműves ivóvízrendszerekbe juttatott összes vízmennyiség és a teljes engedélyezett vízfelhasználás közötti különbség. A vízvesztés éves mennyisége 144 millió m³, aránya 21,88 % volt a 2018-as adatok alapján. Ez a vízvesztés további károkat okoz az úthálózatban, többletköltséget okozva a gazdaság más területein is.

A jelenlegi víziközmű hálózat műszaki állapota miatt jelentős beruházásokat igényel. A Gördülő Fejlesztési Terveken (GFT) a 2019-2033 közötti periódusra vonatkozó, az ágazatban azonosított felújítási és pótlási, valamint beruházási forrásigény megközelítőleg évi 90 milliárd forint. A GFT évenkénti változatai és összesítései az ágazat egésze tekintetében egyre növekvő forrásigényre utalnak. A 2017-es tervekhez képest a szükséges források mértéke szinte megduplázódott.

¹⁷ Nem engedélyezett fogyasztás, mérési pontatlanságok, hálózati szivárgások, csőtörés okozta vízfolyások és üzemeltetési hibából adódó vízvesztés.

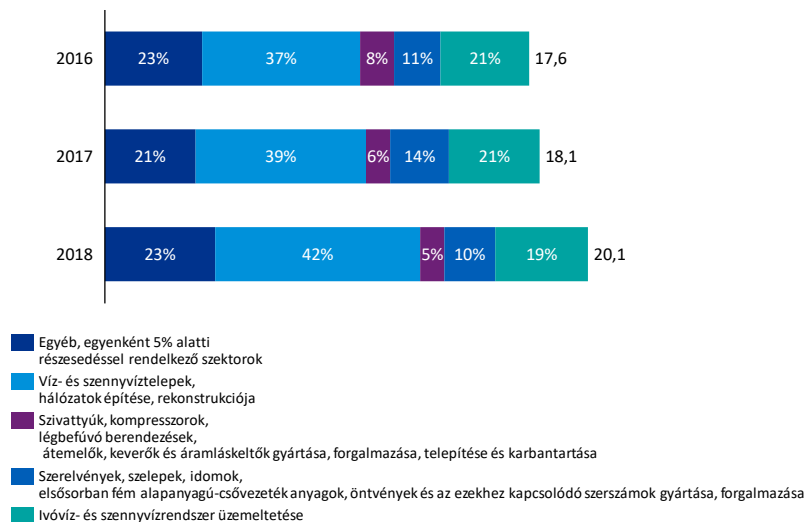
32. ábra Gördülő Fejlesztési Tervek tervezési időszak szerinti bontása

Forrás: MEKH (2018)

A beruházási igények áttekintése után a víziközmű-szolgáltatók beszerzéseit is vizsgáltuk. Az elemzés 23, a megküldött kérdőívre válaszoló víziközmű-szolgáltató adatszolgáltatására épült. Az adatszolgáltatás a víziközmű-szolgáltatók saját megítélése szerinti három legjelentősebb beszerzési kategóriára vonatkozott. A megadott kategóriák szolgáltatóként változtak, de a három, összességében legjelentősebbnek ítélt beszerzési kategóriára fordított összeg 2016 és 2018 között folyamatosan nőtt¹⁸.

33. ábra A válaszadó víziközmű-szolgáltatók beszerzései volumenének beszerzési kategóriánkénti változása (Mrd Ft)

Forrás: KPMG (2020) Víziközmű-szolgáltatók adatszolgáltatása alapján

¹⁸ Az adatszolgáltatást anonimizáltan kaptuk meg. A víziközmű-szolgáltatók eltérő kereseti szerkezettel rendelkeznek, amelyet számos tényező befolyásolhat. Mivel ezeket a jellemzőket nem tudtuk az anonimizálás miatt azonosítani, ezért a fenti adatok a teljes víziközmű szolgáltató keresletre nem arányosíthatók.

A válaszadóknál 2016 és 2018 között 6,71%-os növekedés figyelhető meg a beszerzési összegeket tekintve. A változás hátterében az adatbekérők tanulsága alapján sok esetben a kínálati piac árváltozása állt. A korábban bemutatott hibaelhárítási adatok alapján az is feltételezhető, hogy a hálózat nem megfelelő állapota is generálhatott többletbeszerzéseket. A beszerzések 40%-át tette ki a víz- és szennyvíztelepek, hálózatok építése, rekonstrukciója. Az ivóvíz és szennyvízrendszer üzemeltetése adja a beszerzések 20%-át. A víziközművek beszerzései kapcsán azt is értékeltük, hogy mi a beszerzési döntés meghozatalának alapfeltétele. Ezen kívül azt is megvizsgáltuk, hogy melyek a beszerzés során felmerülő legjellemzőbb problémák.

A válaszadó víziközmű-szolgáltatók mindegyike rendelkezik valamilyen beszállító-minősítési folyamattal, ezzel szűkítve a potenciális beszállítók körét. Az összetett előminősítési rendszer részét képezik a korábbi beszerzési tapasztalatok, a tanúsítványok megléte, a beszállítók műszaki-szakmai felkészültségének értékelése, valamint a határidők tartásának képessége is. A válaszok alapján a beszerzési folyamatban a társaságok az ár-érték arány szempontját helyezik előtérbe. A kérdőív alapján nem volt olyan víziközmű-szolgáltató, amely a kedvezőbb árat preferálta volna a szakmai tartalommal szemben.

A víziközmű-szolgáltatók a legfontosabb, beszerzést érintő problémaként¹⁹ a szállítási határidőket és a szűk beszállítói kört jelölték meg. Számos esetben kifogást fogalmaztak meg a minőséggel kapcsolatban, azonban azt nem részletezték, hogy ez mely termékek/szolgáltatások esetén leginkább jellemző.

A víziközmű-szolgáltatóktól kapott információkból az körvonalazódott, hogy az üzemeltetők innovációs képessége alacsony. A válaszadó víziközmű-szolgáltatók közül csak négynek volt az elmúlt 5 évben K+F projektje (azok jellemzően víztisztítási és szennyvízkezelési területeken). A K+F projektek legnagyobb akadályának az általános forráshiányt, illetve az ezzel is összefüggő szakemberhiányt emelték ki.

Amíg a forráshiány fennáll a hazai víziközmű-szolgáltatóknál, addig mind a saját kutatás-fejlesztési projektjeik száma, mind pedig a keresletük az innovatívabb vízipari termékek és megoldások iránt alacsony marad.

5.6.2 Beruházások és források a víziközmű-szektorban

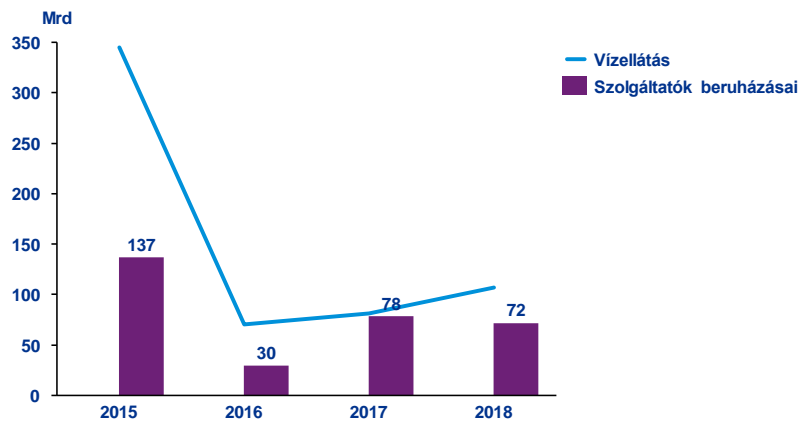
A víziközmű szektor szereplői szorosan kapcsolódnak állami/önkormányzati közszolgáltatások ellátásához. Az ágazati beruházásokat három különböző aspektusból vizsgáltuk. Egyrészt a KSH adatai alapján a kapcsolódó TEÁOR-kódok szerinti ipari beruházások volumenét, másrészt a költségvetési törvény releváns sorait. Felmértük továbbá a víziközmű-szolgáltatók beszerzési volumenét is.

A 34. ábra a beruházások volumenét mutatja a „vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyazélesztésmentesítés” ágazatban, a KSH adatai alapján. A KSH aggregáltan gyűjti az adatokat, így a kifejezetten a vízellátáshoz, szennyvízkezeléshez kapcsolódó

¹⁹ Több válasz megadása is lehetséges volt, a kérdőívben nyitott kérdésként szerepelt.

beruházási volumenek értékét az eredeti adatsor korrekciójával kaptuk meg. A módosítás alapja az NFP által koordinált uniós projektek hulladék, ivóvíz és szennyvíz projektek aránya. **Az előző uniós finanszírozási ciklus elszámolásainak végén (2015) a beruházásokban jelentős emelkedés történt, amely alapvetően az elhúzódó társfinanszírozási projektek kifizetéseire vezethető vissza.** Az a várakozásunk, hogy a közelgő uniós cikluszárással (2020) ismét felgyorsulhatnak a kifizetések, 2021-ben pedig a 2016-oshoz hasonló mértékű visszaesés lesz tapasztalható (az új ciklus kifizetéseinek megkezdéséig). Ezzel párhuzamosan azonban jelentős magánszektorbéli, iparvállalatokhoz kapcsolható víziközműberuházások is folynak, ami némiképp mérsékelni tudja a beruházások visszaesését.

34. ábra Beruházások a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgyűjtés, szennyvesztésmentesítés ágazatban (2014-2019)

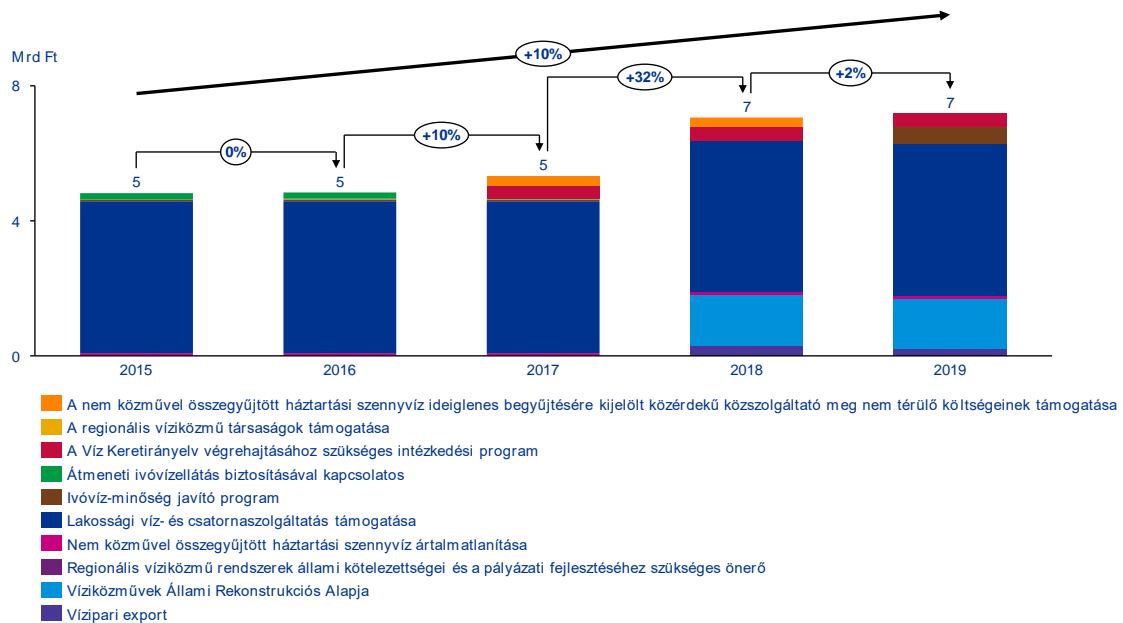
Forrás: KPMG (2020), KSH alapján (2019)

A víziközmű-szolgáltatók beruházásait az auditált számviteli éves beszámolók adataiból becsültük, feltételezve, hogy a vizsgált időszakban nem történtek jelentős eszközátértékelések. Az ellátásért felelős önkormányzatok víziközmű-vagyonáról nem álltak rendelkezésre információk.

Az eredmények alapján az üzemeltetők beruházásainak időbeli alakulása leköveti az ágazati beruházásokat, és szoros összefüggést mutat az uniós források rendelkezésre állásával.

A beruházások volumenének vizsgálata után az államháztartási forrásokat elemeztük. A 35. ábra alapján a vizsgált időszak évi a víziközmű-szolgáltatókat érintő költségnemekre közel azonos mértékben allokáltak forrásokat. A 2020-as adatok a költségvetési törvény jelenlegi átalakítása miatt nem szerepeltetjük.

35. ábra Víziközművekhez köthető költségvetési kiadások, 2015-2019 között

Forrás: KPMG (2020), a tárgyévekre vonatkozó költségvetési törvények alapján

Bár értékét tekintve nem kiugró, de 2018 óta a költségvetés szintjén is megjelenik a vízipari vállalatok támogatása. 2018 és 2020 között összesen 0,7 milliárd forintnyi költségvetési forrás került allokálásra a vízipar külpiazi tevékenységének támogatására.²⁰ A 2020-as támogatáshoz februárban jelent meg a vonatkozó felhívás, a támogatás infrastrukturális beruházásokat megalapozó megvalósíthatósági tanulmányok, stratégiai dokumentumok, valamint pilot projektek költségeinek társfinanszírozására érhető el.²¹

Összességében elmondható, hogy a víziközmű szektorra szánt állami összegek emelkedtek, de a víziközmű-hálózat szempontjából szükséges rekonstrukciós források jelentős mértékben nem növekedtek, a valós beruházási igényeket továbbra sem fedezik.

A víziközmű-rendszerek felújítását az üzemeltetők és az ellátásért felelősök (tarifafedezet révén) saját erőből, és egyéb állami és uniós forrásból tudják megvalósítani. A „Széchenyi 2020” program keretében megjelent, KEHOP-2.1.5 „Felhívás ivóvízellátó hálózatok átalakítására, fejlesztésére” kiemelt felhívás – más célok között - az ivóvíz-ellátás területén felmerülő rekonstrukciót megközelítőleg 27,7 milliárd forinttal támogatta volna. Ennek ellenére az uniós keretösszeg 2019-ben majdnem felére (13,73 milliárd forintra) csökkent.

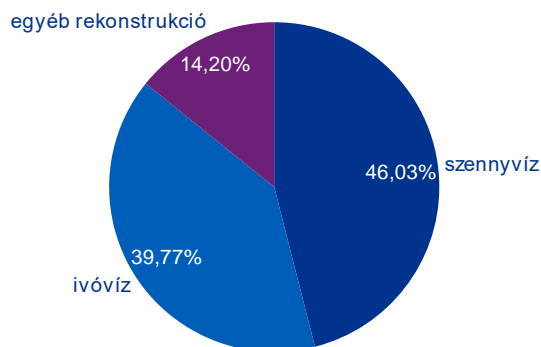
A GFT-ben jóváhagyott rekonstrukciókra és műszaki fejlesztésekre a Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapjából (VÁRA) lehívható forrás összege 2019-ben megközelítőleg 3 milliárd

²⁰ 2018-ban és 2019-ben a „Vízipari külpiazi tevékenységet elősegítő program” támogatása, 2020-ban „Nemzeti Hidrodiplomáciai és Vízipari Export Program” támogatása címen szerepel a törvényben.

²¹ <https://www.kormany.hu/hu/kulgasdasagi-es-kulugyminiszterium/hirek/megjelent-a-hazai-vizipar-kulpiaci-tevekenyseget-elomozdito-palyazati-program-2020-evi-felhivasa>

forint volt (víziközmű-szolgáltatóként legfeljebb 100 millió forintnyi támogatás). A 2019-es első körből 38 pályázat 1,48 milliárd forintnyi támogatásban részesült (172 pályázat forráshiány, illetve 41 pályázat szakmai feltételeket miatt elutasításra került), kiegészítve ezt egy második körben hasonló volumenű összeggel. A beadott pályázatok nagy száma jól mutatja, hogy a víziközmű-szolgáltatók rekonstrukciós igényei és a finanszírozási források közötti jelentős különbség van.

36. ábra Támogatási összegek megoszlása felhasználási területenként (2019)

Forrás: MEKH (2019)

5.6.3 Európai uniós forrásfelhasználás

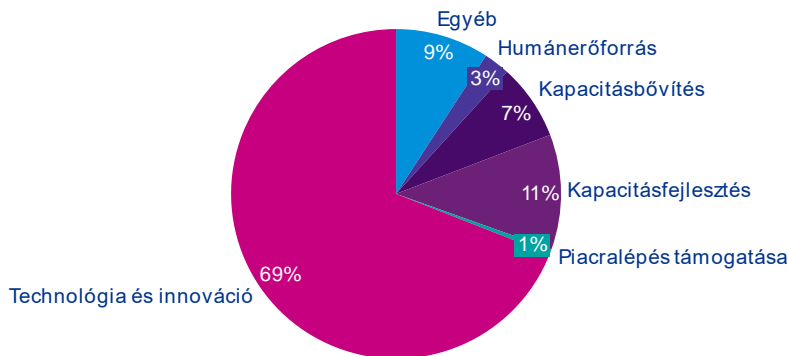
Az uniós forrásfelhasználást két oldalról közelítettük meg. Egyrészt a korábbiakban azonosított, a vízipari vállalkozások által elnyert támogatási összegeket vizsgáltuk a 2007-2013-as, és a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan.²² Másrészt azokat az ITM által vezetett uniós finanszírozású projekteket elemeztük, amelyek az elmúlt két ciklusban közvetlenül a víz infrastruktúra kialakításában/fejlesztésében játszottak szerepet.²³ Ez utóbbi források jelentős részben realizálódtak a vízipari vállalatoknál megrendeléseként.

Az uniós pályázati támogatások főként a vállalkozások versenyképességét, hatékonyságnövelését vagy innovációs képességét fejlesztették. A két finanszírozási ciklusban összesen csaknem 11,5 milliárd forintnyi támogatást kaptak a vizsgált sokasági vállalatai a programok keretében. A nyertes pályázatot benyújtó cégeknek átlagosan 160 millió forintnyi támogatás jutott, míg az átlagos, egy projektre jutó támogatási összeg 53 millió forint volt. A releváns támogatások csaknem 80%-a 20 vállalatnál koncentrált, a legnagyobb projektek listáját a 7.1 melléklet tartalmazza.

37. ábra A projektek megoszlása az uniós társfinanszírozásban megvalósult projekteknél a vízipari vállalatoknál

²² Az adatok a megítélt támogatásokat mutatják, így nem veszik figyelembe, hogy a kifizetés már megtörtént-e, illetve, hogy történt-e az adott projektben szabálytalanság, nem teljesítés miatt bármilyen visszafizetés. Elemzésünk nem tesz különbséget visszatérítendő és vissza nem térítendő, valamint kombinált támogatási formák között.

²³ Az ITM adatközlés 2019. első negyedévéig közöl adatokat.

Forrás: KPMG (2020), EMIR és EuPR

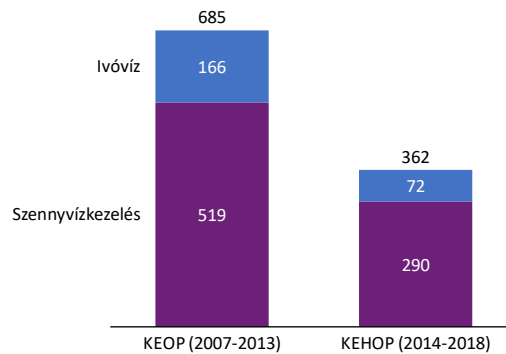
A 37. ábra alapján főként különböző technológiai újításokra (gyártási folyamat, belső informatikai irányítási rendszerek), valamint innovációs tevékenységekre fordították a résztvevő vállalatok a kapott támogatást (átlagosan 58 millió forintot). Szembetűnő, hogy a humánerőforrás-fejlesztésre kisebb arányban költöttek, az átlagos támogatási összeg 12 millió forint volt.

A második megközelítés azokat a főleg KEOP, KEHOP projekteket fedi le, amelyek közvetlenül a víziközmű-értéklánc infrastrukturális elemeit érintik, függetlenül azok kedvezményezettjétől. A két ciklust ebben a tekintetben külön kezeltük, mivel a KEHOP projektek már az NFP égisze alatt, az előző ciklustól eltérő struktúrában valósultak meg. A források nagyságának meghatározására több megközelítés is lehetséges, jelen tanulmány a MEKH által is használt, az ITM-től származó adatok alapján elemzi a releváns európai uniós forrásokat és projekteket.²⁴

A MEKH adatközlése külön kezeli az ivóvíz ellátásra és a szennyvízkezelésre fordítandó összegeket, mind a jelenlegi pályázati, mind pedig a megelőző ciklusban. A 38. ábra a projektek összköltségét (a támogatást és a kedvezményezett önerejét együttesen) mutatja be a két uniós fejlesztési ciklusra vonatkozóan.

38. ábra Uniós társfinanszírozásból megvalósuló projektek összköltsége (Mrd Ft)

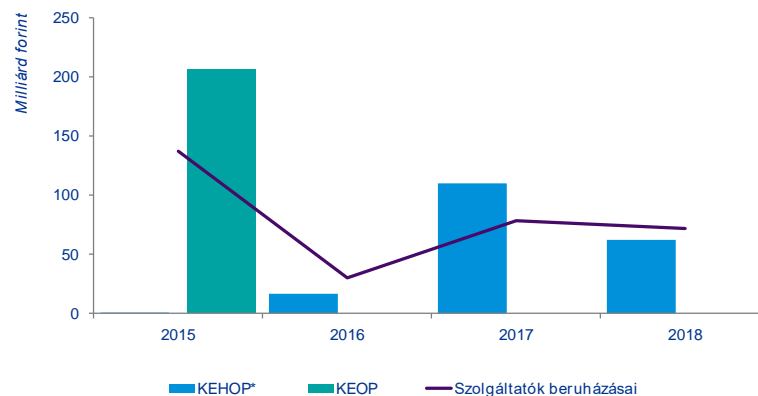
²⁴ Szennyvízkezelésben a KEOP 1.2.1, KEHOP-2.2.1-15, KEHOP-2.2.2.-15, KEHOP-2.2.4-15, KEHOP-2.4.0.-17, ivóvíznél a KEOP 1.3.0, KEHOP-2.1.1-15, KEHOP-2.1.2-15, KEHOP-2.1.3-15. 2015-re vonatkozóan a kifizetések becslésének alapja a KPMG korábbi *A magyarországi európai uniós források felhasználásának és hatásainak elemzése a 2007-2013-as programozási időszak vonatkozásában* című tanulmánya volt.

Forrás: KPMG (2020) MEKH adatközlés alapján

A jelenlegi ciklusban (2014-2020) a projektekre alokált források a korábbi szint közel felére csökkentek. A víziközmű vállalatok részéről nem csak a források csökkenése, hanem a kifizetések egyenletlensége is gyakran merült fel problémaként (egyszerre jelennek meg a felhívások, valamint a kifizetések sem egyenletes eloszlásúak). A KEHOP-hoz tartozó kifizetések megoszlását a 39. ábra mutatja (a kifizetések megoszlásának egyenletlenségével).²⁵

39. ábra A KEHOP és KEOP kifizetések és a szolgáltatók beruházásai (2015-2018)

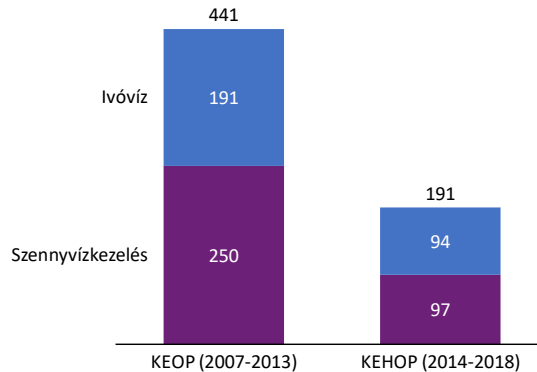
Forrás: KPMG (2020) ITM adatszolgáltatás alapján, KPMG becslés 2015-re

Az ITM adatszolgáltatása csak 2019. első félévéig tartalmaz adatokat, így a 2019-es évre vonatkozó szám várhatóan magasabb lehet a ciklus végére.²⁶ Bár a projektek száma csökkent, az átlagos projektméret nőtt (például szennyvízkezelés esetében 2 milliárd forintról csaknem 3 milliárd forintra).

²⁵ 2015-re vonatkozóan a kifizetések becslések alapja a KPMG korábbi *A magyarországi európai uniós források felhasználásának és hatásainak elemzése a 2007-2013-as programozási időszak vonatkozásában* című tanulmánya volt.

²⁶ Az NFP aktuális statisztikái alapján a jelenlegi ciklusban az NFP által kezelt KEHOP pályázatok összesen 316 milliárd forintnyi támogatási forrást alokáltak a szektorba, melyből 61 milliárd forint ivóvízminőség javítással, míg a támogatások jelentősebb része (255,1 milliárd forint) szennyvízelvezetés-és tisztítással kapcsolatos projekteket jelent. Ez az adat azonban csak a támogatási összegre vonatkozik, vagyis az önerővel növelt rész magasabb.

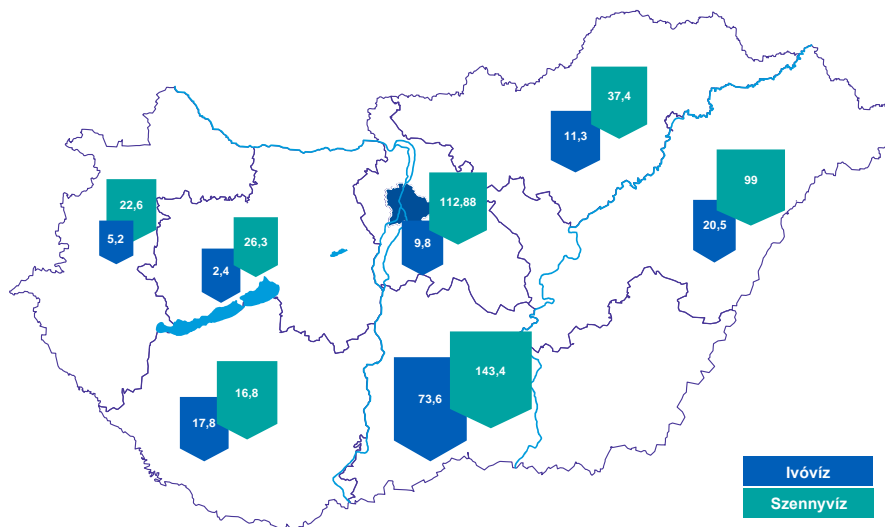
404. ábra Uniós társfinanszírozásból megvalósuló projektek száma (db)

Forrás: KPMG (2020) MEKH adatközlés alapján

A források elosztása nem csak időben, de területileg sem egységes. A MEKH adatközlése alapján a KEOP pályázatokban mind ivóvíz-, mind szennyvízkezelésben a fókuszterület Dél-Alföld.²⁷

41. ábra A KEOP támogatások területi eloszlása (Mrd Ft)

Forrás: KPMG (2020) MEKH adatközlés alapján

Az uniós társfinanszírozású víziközmű projektek volumene csökkent az előző ciklushoz képest. Ha mindkét ciklus adatát összegezzük, a projektek mintegy 1000 milliárd forint összegű keresletet generáltak a hazai víziközmű szektorban (és közvetetten a víziparban), ami éves szintre levetítve több mint 80 milliárd forintot jelent.

²⁷ A KEHOP-os pályázatok regionális eloszlását illetően az NFP közölt adatokat, azonban ezek az aggregált adatok nem feleltethetők meg a NUTS régióknak. Az NFP regionális besorolás alapján az észak-magyarországi régió kapta a legnagyobb összegű támogatást KEHOP forrásból.

Elemzésünkben megvizsgáltuk azt is, hogy mennyiben jöttek létre az uniós kifizetések hatására új vízipari vállalatok, a bővülő megrendelési volumenre reagálva. A mintába került vállalatok közül a legtöbb már 2004 előtt is létezett (133 db), 2004-2007 között 24 darab vállalat jött létre, 2007-2014 között 30 darab, míg 2014 után csak 2 (a vizsgálati mintába került vállalatok közül).

Feltételezhetően vannak olyan vállalkozások, melyek kifejezetten az uniós beruházások miatt jöttek létre (főként kivitelező cégek), de a mintánk nem támasztja alá a hipotézist, miszerint az uniós források hatására döntő mértékben átalakult volna a hazai vízipar szerkezete.

5.6.4 2020 után várható beruházások

A jelenleg elérhető finanszírozási források bemutatása után a következő időszakban várható beruházásokra fókuszálunk. A prognózis alapja a várható uniós prioritások, valamint a GFT-ből és a hálózat műszaki állapotából következő beruházási igények.

A GFT fő célja továbbra is a szolgáltatás folyamatossága, az ellátásbiztonság, a költséghatékonyság és a hosszú távú fenntarthatóság megtervezése és bemutatása. A jelenlegi GFT alapján, 2020-tól kezdve az ivóvíz és szennyvíz területű felújítási, pótlási és beruházási igények nagymértékű növekedése prognosztizálható. 2019 és 2033 között az ivóvíz területre több mint 770 milliárd forint összegű igény merült fel. Emellett a szennyvíz területre jutó támogatások igénye meghaladja az 580 milliárd forintot. A felújítási és pótlási tervek elsősorban a csővezetékek, víztárolók felújítására és vízgépészeti elemek cseréjére vonatkoznak, míg a beruházási tervek főleg ivóvízminőség-javító programokat és a technológiai újításokat támogatják. A GFT alapján a következő 15 évre több mint 1300 milliárd forint felújítási, pótlási és beruházási forrás allokációja szükséges, amely – amennyiben jelentős részben megvalósulása esetén is - megfelelő keresletet generálna vízipari szereplők számára.

A víziközmű infrastruktúrát érintő beruházásokat jelentősen befolyásolják az uniós társfinanszírozási projektek, illetve az ezekben meghatározott prioritások. Az így generált projektek révén az egész vízipar szempontjából fontosak a következő ciklus prioritásai. A pontos keretösszegek még nem ismertek, az operatív programok struktúrájának koncentrálódása feltételezhető, a pályázati felhívások szerkezete még tervezés alatt áll.²⁸ Uniós szinten az új CPR (Common Provisions Regulation) fogalmazza meg a releváns szakpolitikai célkitűzéseket és prioritásokat, melyek majd az új operatív programokba is becsatornázódnak.²⁹ Ezek alapján a víziközmű ágazatra vonatkozóan az alábbi szakpolitikai területek a legmeghatározóbbak:

²⁸ Mind a jelenlegi ciklus végrehajtását, mind pedig a következő ciklus tervezését és elérhető keretösszegét jelentősen érinthetik a közeljövőben megjelenő hazai és uniós rendeletek, amelyek a COVID-19 járvány gazdasági hatásait kívánják kezelni az operatív programokon keresztül. Így kiemelten fontos, hogy a víziközművek-szolgáltatók és vízipari vállalatok folyamatosan nyomon kövessék ezeket a változásokat, és a startégiájukba beépítsék őket.

²⁹ Lásd bővebben: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>

- „zöldebb, karbonszegény Európa, a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával”
- „A kutatási és innovációs kapacitások megerősítése, valamint előrehaladott technológiák bevezetése”

A szakpolitikai területeket további beavatkozási területekre lehet bontani, melyek közül a vízipar és a víziközmű-szolgáltatók számára az alábbiak lehetnek relevánsak:

- Emberi fogyasztásra szolgáló víz biztosítása (kitermelési, kezelési, tárolási és elosztási infrastruktúra, hatékonysági intézkedések, ivóvízellátás)
- Vízgazdálkodás és a vízkészletek megőrzése (ideértve a vízgyűjtő-gazdálkodást, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó meghatározott intézkedéseket, az újrafelhasználást, a szivárgás csökkentését)
- Szennyvízgyűjtés és -tisztítás
- A természet és a biodiverzitás védelme, zöld infrastruktúra.

A fentiek tehát azok a területek, amelyek tervezetten beépülnek majd az operatív programokba. Klasszikus értelemben a rekonstrukciós tétel továbbra sem fog szerepelni a prioritások között, az direkt módon uniós forrásból nem lesz finanszírozható. A vízgazdálkodás, vízkészlet megőrzés és szivárgás csökkentés ugyanakkor megjelenik a prioritások között, így – amennyiben a szivárgás értelmezhető a fizikai rendszereken jelentkező veszteségként is - a vízvesztéget csökkentő beruházások támogathatók lesznek. A hatékonyságnövelés a jelenlegi időszakban is támogatható, ez hangsúlyosabb lehet az új időszakban. A vízvesztés csökkentés mellett számolni érdemes a rendszerek automatizálásával, energiahatékonysági intézkedésekre vonatkozó pályázati felhívásokkal is. Fontos hívószavak továbbá a körforgásos gazdaság (pl. tisztított szennyvíz, iszap komposzt felhasználása), a Víz Keretirányelvet figyelembe vevő beruházások és a zöld-kék infrastruktúra. Utóbbi több esetben olcsóbb és könnyebben fenntartható alternatívát nyújthat a klasszikus mérnöki megoldásokra, nem csak a víziközmű szektorban, hanem számos más területen lehet hozzáadott értéke.

Az irányelvi kötelezettségek teljesítése mellett várhatóan főként hatékonyságnövelő, csapadékvíz gazdálkodással, klíma-adaptációval, valamint zöld-kék infrastruktúrával kapcsolatos projektek fognak előtérbe kerülni, kisebb mértékben pedig kutatás-fejlesztési projektek is elképzelhetők. Mind a víziközmű-szolgáltatóknak, mind pedig a vízipari szereplőknek ehhez igazítva kell stratégiájukat kialakítani.

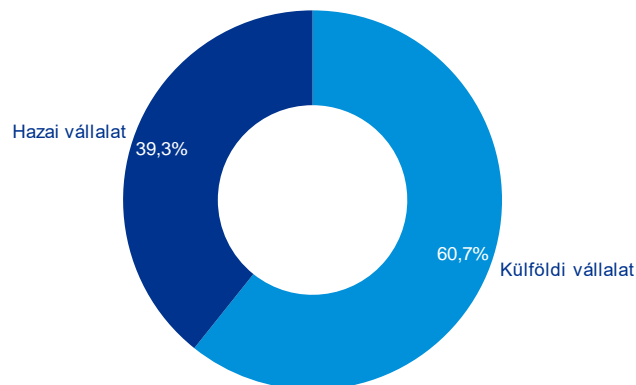
5.7 Exportképesség

A tanulmányban a vízipari szereplők exportképességét is vizsgáltuk. Az elemzés elsősorban az Opten adatbázisban elérhető export árbevétel adatokon (exporthányad)³⁰, valamint a vállalati interjúkon az exportpiaci akadályokra adott válaszokon alapul. Olyan konzorciumokat is vizsgáltunk, amelyek az Eximbank koordinálása mellett külföldi tendereken indultak, illetve elemeztük azokat a vállalati innovációs mutatókat is, amelyek a vállalatok exportképességeire engednek következtetni.

A vizsgálati sokaságba került hazai vízipari vállalatok exportvolumene meglehetősen alacsony volt, 2019-ben alig haladta meg a 29 milliárd forintot. Az érintett vállalatok elsősorban a gyártás és forgalmazás főtevékenység kategóriákból kerültek ki. A gyártó és/vagy forgalmazó cégek termékei – különösen regionális disztribúciós feladatkör mellett - könnyen exportálhatók. Exporttevékenység 37 vállalatnál volt azonosítható, ez a sokaság 19 százaléka. A vállalatok exportképességét a tulajdonosi szerkezet is befolyásolhatja. Annak ellenére, hogy a vizsgált vízipari vállalatok közé jelentősen kevesebb külföldi tulajdonban lévő/ külföldi anyavállalattal rendelkező vállalat került be (az összes vállalat 20%-a), a szektor exportbevételének több mint 60%-át mégis ezek a vállalatok adják.

A már meglévő külföldi kapcsolatok, az anyavállalati finanszírozási háttér, valamint feltehetően az anyavállalat (vagy más, regionális leányvállalatok) felé történő re-export jelentősen meghatározza a vízipari vállalatok exportvolumenét.

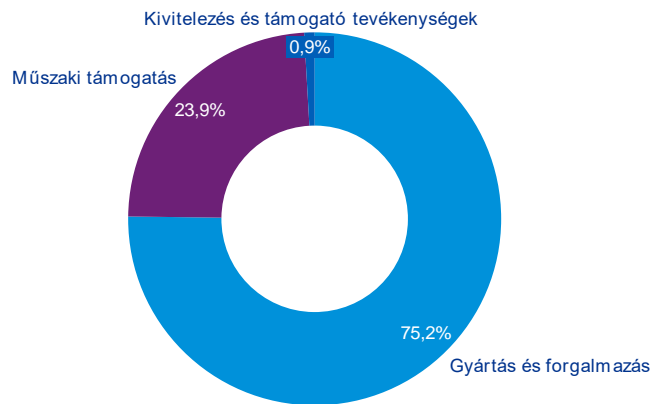
42. ábra A vízipari cégek exportjának megoszlása tulajdonosi szerkezet alapján

Forrás: KPMG (2020) Opten alapján (2020)

³⁰Azoknál a vállalatoknál, ahol a beszámoló nem összköltség eljárással készül, és/vagy a nyilvánosan elérhető kiegészítő melléklet nem tartalmazza az export árbevételt, további vizsgálatot nem végeztünk, így ebben a fejezetben egy szűkebb mintára vonatkoznak az adatok.

43. ábra Exporttevékenység megoszlása főtevékenység szerint

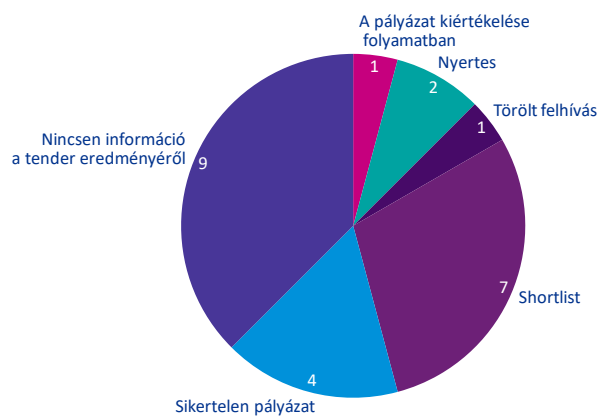

Forrás: KPMG (2020), Opten 2020 alapján

Az exportbevételek 80%-át 12 vállalat adja, melyek közül csupán 4 társaság magyar tulajdonú, vagyis az exporttevékenység nagyon koncentrált, és leginkább a nem hazai tulajdonú, vízipari termékeket gyártó és forgalmazó vállalatokra jellemző.

Az Eximbank által koordinált projektek³¹ tanulsága alapján a hazai konzorciumok kevésbé sikeresek a nemzetközi pályázatokon. A kapott adatokból 24 nemzetközi projekt került azonosításra 2015 és 2019 között, melyek közül egy Bulgáriára és egy Szerbiára kiírt nyertes projekt volt.

44. ábra Nemzetközi vízipari tenderek eredménye, 2015-2019 (darabszám)

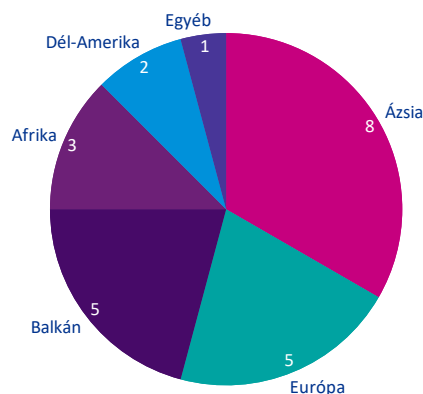
Forrás: KPMG (2020) Eximbank adatszolgáltatás alapján

³¹ Az adatközlés 2015-től, az Eximbank üzletfejlesztési osztályának fennállásától áll rendelkezésre. Emellett lehetnek olyan hazai konzorciumok, melyek nem az Eximbank koordinálása alatt léptek külföldi piacra, ezekkel kapcsolatban azonban nem áll rendelkezésre adat.

A hazai vállalatok által megpályázott projektek széles tevékenységi területet fednek le, és kevés az olyan ország, ahol egynél több pályázaton indult volna konzorcium. Nincs tehát tudatos, a vízipar adottságaihoz igazodó célpiac- és tevékenység fókusz, a külföldi pályázatokon való részvétel inkább eseti, és kereslet alapú.

Regionális megoszlásban jól látható az Európán túli terjeszkedés igénye (a balkáni és egyéb európai célországok aránya csak 40%). A rendelkezésre álló információk alapján a Világbank, az Európai Bizottság és az EBRD által meghirdetett tendereken nem voltak nyertes, hazai vízipari vállalatok által megvalósított projektek ezekben a régiókban.

45. ábra A nemzetközi tenderek megoszlása, 2015-2019 (darabszám)

Forrás: KPMG (2020) Eximbank adatszolgáltatás alapján

A fentiekből az látszik, hogy a vízipari vállalatok jelenlegi exporttevékenysége csekély, amelynek okait érdemes részletesebben vizsgálni a vállalatokkal készült interjúk, valamint a vállalati mutatók alapján. Az exportpiacra már kilépett vállalatok nagyobb eséllyel bővítik meglévő piacaikat, míg a korábban exportpiaci jelenléttel nem rendelkező társaságok kevesebb ösztönzővel és forrással rendelkeznek ezen a téren.

Bár feltételezhető, hogy az exporttevékenység élénkítése ellensúlyozhatja a hazai víziközmű-szolgáltatók megrendeléseinek alacsonyabb volumenét, azonban ez a lehetőség csak a vállalatok szűk körének elérhető.

Több megkérdezett vízipari társaság is hangsúlyozta, hogy a külföldi piacra lépéshez szükségesek a hazai referenciák is, amelyek generálásában a hazai víziközmű-szolgáltatóknak lehetne kiemelt szerepük.

A víziparon belüli külpiaci tudásmegosztás nem jellemző, amely egyrészt a hazai vízipar struktúrájának (kevés külpiaci kompetenciával rendelkező, jellemzően alacsony létszámmal és kapacitással működő vállalatok), valamint a valóban reális lehetőségek viszonylag szűk körének köszönhető.

Úgy látjuk, hogy általánosságban a külpiacra lépési kényszer vagy szándék erősebb, mint a vízipari vállalatok kompetencia/erőforrás alapú tényleges lehetőségei.

A kialakult helyzet módosításához át kell alakítani a hazai vállalkozások támogatási programjait, és átgondolt, koncentrált, reális eredményeket kitűző irányba kell mozdítani az ágazati exportstratégiát. Mindazonáltal a külpiacra lépéshez elengedhetetlen a hazai referenciák megléte is, aminek előfeltétele hazai víziközmű-szolgáltatók keresletgenerálási és innovációs képessége.

6 A hazai vízipari vállalatok és víziközmű-szolgáltatók kihívásai

46. ábra Kihívások a hazai víziparban

Forrás: KPMG (2020)

A hazai vízipart érintő kihívásokat a vállalati mutatók elemzése, a víziközmű-szolgáltatói kérdőív válaszai, illetve a vállalatokkal folytatott interjúk tanulságai alapján állítottuk össze. A kihívásokat négy nagy kategóriába rendeztük:

- **Szabályozási kihívások:** a jelenlegi hazai és uniós szabályozások és az ezeknek való megfelelésből fakadó kihívások;
- **Támogatás és finanszírozás:** a víziközmű-szolgáltatók és vízipari vállalatokat érintő finanszírozási kihívások;
- **Személyi feltételek:** a vízipar versenyképességéhez elengedhetetlen szakmai kompetenciák;
- **Versenyképesség:** a vízipari vállalatokat érintő technológiai, innovációs és exportpiaci kihívások.

A fenti kihívásokat két dimenzió szerint értékeltük: az érintettek száma (beleértve a víziközmű-szolgáltatókat és a vízipari vállalatokat), valamint a lehetséges megoldás időtávjá alapján. Rövidtáv alatt 1-1,5 évet értünk, középtáv alatt 2-5 évet, míg hosszútáv alatt az 5 évet meghaladó időtartamot. A kihívások közül azokra érdemes fókuszálni, amelyek sok szereplőt érintenek, és rövid távon jelentkezik a hatásuk, mint a vízipari stratégia hiánya, vagy a rekonstrukciós források nem megfelelő mértéke.

6.1 Rövid távú kihívások és megoldási javaslatok

6.1.1 Megfelelő vízipari ágazati stratégia hiánya

Kihívások: A hazai vízipar nagyon heterogén, számos, egymástól eltérő vállalat alkotja. A vízipar tevékenységi heterogenitása és a vállalatok eltérő adottságai miatt nincs átfogó vízipari stratégia. A vízgazdálkodás egy kifejezetten fontos nemzetgazdasági kérdés, amely megfelelő szabályozás és stratégia nélkül nem tud sikeresen működni.

Kockázat: A vizek megfelelő kezelése, a hálózatok megfelelő karbantartása és megújítása kiemelkedően fontos ahhoz, hogy az egyik legfontosabb infrastruktúra jól működjön. A szakmailag nem kellően megalapozott stratégia (vagy annak hiánya) kockázatot jelenthet a vízipar számára.

Ajánlások:

- (1) A víziközmű-szolgáltatók és a vízipari vállalatok közötti együttműködés erősítése a kiegyensúlyozott víziközmű-ellátás érdekében.
- (2) Olyan vízipari stratégia kialakítása, amely nem csak az iparági szereplők, de a hazai víziközmű-hálózat valós fejlesztési igényeit is figyelembe veszi.
- (3) A meglévő vízipari kompetenciákra építő stratégia kialakítása, az uniós források volatilitásának ellensúlyozása érdekében.

6.1.2 Uniós forrásoktól való nagymértékű függés

Kihívások: Az uniós források jelenléte meghatározó a vízipari vállalatok megrendeléseiben, valamint saját vállalati fejlesztéseikben (pl.: K+F projektek, kapacitásbővítés). Mind a vállalati mutatók, mind a víziközmű-beruházások tekintetében szoros együttmozgás figyelhető meg az uniós források kifizetési ütemével. A 2016-os pénzügyi mutatókban - amikor még nem kezdődtek meg a kifizetések az új programozási ciklusból - jelentős volt a visszaesés. Míg az elmúlt időszak uniós forrásai részben tudták pótolni a víziközmű-szolgáltatóknál jelentkező forráshiányt, a források struktúrájának változása, illetve csökkenése jelentősen hat a vízipari vállalatok termékei iránti keresletre.

A források elapadása mellett, a pályázati ciklusok változásával a szabályozás is folyamatosan alakul, melyre sok esetben nincsenek megfelelően felkészítve a hazai cégek, nem rendelkeznek megfelelő belső erőforrással a pályázati koordináció sikeres lebonyolításához.

Kockázat: Az új finanszírozási ciklus forrásainak megnyílásáig jelentős visszaesés várható 2020-tól. Amennyiben a költségvetési források nem fedezik a kieső uniós forrásokat, úgy hosszabb távon is jelentős visszaesés lesz tapasztalható a víziparban.

Ajánlások:

- (1) A hazai finanszírozási rendszer reformja, amely érinti mind az állami finanszírozást, mind a tarifastruktúrát, ellensúlyozva az uniós források ciklikusságát.
- (2) Az iparágon belüli jó gyakorlatok megosztása a pályázati megfeleléshez, vállalaton belüli folyamatok kialakításához.
- (3) A pályázati szabályok folyamatos nyomon követése, ipárgspecifikus képzések, információs alkalmak, fórumok szervezése.

6.1.3 Forrás- és koordinációhiány az innovációs projektekre

Kihívások: A hazai vízipari cégek és víziközmű-szolgáltatók a források hiányát azonosították az innováció egyik legfontosabb akadályaként. A vízipari cégek korlátozottan használják a rendelkezésre álló uniós és hazai pályázati forrásokat. A víziközmű-szolgáltatók nem generáltak megfelelő keresletet a vízipari vállalatok innovatív termékei iránt, beszerzési politikájuk árérzékeny. A víziközmű-szolgáltatók forráshiány miatt ritkán tudnak részt venni K+F projektekben, így a fejlesztési projektek nem tudják leképezni igényeiket.

Nincs ágazati koordináció a K+F projektekben, és a vállalati interjúk tanulsága alapján korlátozott a tapasztalatsere a vállalatok között. A vállalatok jellemzően saját belső kapacitásukból, néha egyetemekkel, vagy ritkábban más hazai cégekkel együttműködésben hajtják végre ezeket a projekteket.

Kockázat: A megfelelő kereslet hiányában a hazai vízipari vállalatok leépítik a fejlesztési és kutatási kapacitásukat, versenyképességük csökkenhet. Az innovatív termékek beépítése nélkül a víziközmű infrastruktúra korszerűtlenné válhat.

Ajánlások:

- (1) Az iparági együttműködések ösztönzése, komplex termék és szolgáltatások kifejlesztése a meglévő kutatási infrastruktúrák jobb kihasználása érdekében.
- (2) A hazai víziközmű-szolgáltatók vízipari cégekkel való együttműködésének támogatása innovációs projektekben, reflektálva a következő programozási időszak prioritásaira.
- (3) A meglévő források tudatosabb használata, aktívabb részvétel uniós pályázati lehetőségeken, önkormányzatokkal és víziközmű-szolgáltatókkal is együttműködve.
- (4) Az ágazati stratégia kialakításában a kutatás fejlesztési tevékenységek összehangolásának prioritizálása, főbb irányvonalainak kijelölése.
- (5) Dedikált vízipari innovációt segítő kutatóintézet létrehozása, a vízipar hazai és nemzetközi innovációit rendszeresen bemutató fórum létrehozása.

6.2 Középtávú kihívások és megoldási javaslatok

6.2.1 A hazai víziközmű-szolgáltatók forráshiánya

Kihívások: A hazai víziközmű-szolgáltatók forráshiánya miatt a vízipar termékei és szolgáltatásai iránti kereslet jelentősen szűkült. Ez eltérő módon érintette a vállalatokat, azonban az iparág aggregált bevételeire hatással volt. A hazai referenciák hiányában a vállalatok külföldre lépése is akadályozott. Habár a víziközmű-szolgáltatók beszerzési állománya nőtt, ez főként a növekvő áraknak, illetve a nem tervezett karbantartások magas arányának köszönhető. A víziközmű-szolgáltatóktól érkezett válaszok alapján a forráshiány humánerőforrásoldali problémákat is eredményez.

Kockázat: A víziközmű-hálózat állapotának további romlása miatt a kiadások jelentős növekedése prognosztizálható. A hazai vízipari vállalatok tevékenységüket más ágazatokba csoportosítják át, amely miatt a vízipari beszállítói kör leépülhet, tudásuk korszerűtlenné válhat

Ajánlások:

- (1) A finanszírozási rendszer felülvizsgálata, beleértve a költségvetési forrásokat és az ezeket kiegészítő uniós forrásokat. Cél egy az uniós forrásoktól kevésbé függő, önfenntartó rendszer létrehozása.
- (2) A következő uniós programozási ciklus prioritásait figyelembe vevő beruházási stratégia kialakítása a víziközmű-szolgáltatóknál, a források optimális kihasználása érdekében.
- (3) Gerincvezetékek kiváltásának tervezésekor javasolt a fenntarthatósági, környezetvédelmi szempontokat, valamint a hosszabb távon jelentkező biztonsági kockázatokat fokozottan figyelembe venni.

6.2.2 Rekonstrukcióra szánt források nem megfelelő mértéke

Kihívások: Az előregedő rendszerek fejlesztése és megújítása komplex feladat, amely jelentős pénzügyi források elkülönítését igényli. A hálózatba beépített elemek minőségére érdemes figyelmet fordítani a hosszútávon fenntartható infrastruktúra érdekében. A víziközmű-szolgáltatóknál azonosított legjelentősebb fejlesztési, pótlási és beruházási igények az ivóvízellátáshoz köthető csövek cseréje. A 2019-2033-as időszak Gördülő Fejlesztési Terve éves szinten átlagosan 90 milliárd forintnyi forrás rendelkezésre bocsátását indokolja. A víziközmű-hálózat állapotából fakadó beruházási igény jelentős keresletet generálhatna vízipari cégek felé, ami főként a rekonstrukcióhoz kapcsolódó termékek és szolgáltatásokban jelenne meg.

Kockázat: Számottevő rekonstrukció eddig nem valósult meg a víziközmű-hálózatban, a rekonstrukciós igényhez képest igen szerény az állami támogatás mértéke. A problémák elhanyagolása, az infrastruktúra nem szakszerű felújítása kockázatos helyzetbe hozhatja az

ivóvízellátó-rendszereket, és a vízipari szereplőket termék- és szolgáltatás portfóliójuk átalakítására kényszeríti.

Ajánlások:

- (1) A finanszírozási rendszer felülvizsgálata mellett a rekonstrukcióra szánt források növelése.
- (2) Az azbesztcement (eternit) csövek és az ólomból készült ivóvíz bekötővezetékek cseréjének prioritizálása és dedikált források allokálása.

6.3 Hosszú távú kihívások és megoldási javaslatok

6.3.1 A hazai vízipar alacsony exportképessége

Kihívások: A jelenlegi, a víziparra is fókuszáló exportstratégia nincs összhangban a vízipari vállalatok valós kompetenciájával. A hazai tulajdonú vállalatok kevés exporttapasztalattal rendelkeznek, illetve exporttevékenységükben nem működnek együtt. Az iparágon belüli szinergiákat nem használják ki a vállalatok. A hazai vízipari vállalatok exporttevékenysége alacsony (a sokaságban szereplő cégek export árbevétele 2019-ben 29 milliárd forint) és rendkívül koncentrált (exportbevételek 80%-át 12 vállalat adja). A szűk hazai piac, valamint a szektor uniós forrásoknak való nagy kitettsége miatt szükségessé válhat az aktívabb nyitás a nemzetközi piacok felé.

Az interjúk tanulsága alapján főként *finanszírozási problémákkal, illetve a nemzetközi partnerkapcsolatok hiányával* néznek szembe a cégek. Azoknál a cégeknél, ahol a nemzetközi nyitás sikeresnek bizonyult, az alábbi kulcstényezők voltak meghatározók:

- Vállalatcsoporton belül rendelkeztek már nemzetközi kapcsolatokkal (pl.: külföldi kereskedelmi irodák, leányvállalatok létrehozása).
- Komplexebb szolgáltatást nyújtottak vagy más vízipari cégekkel együttműködve léptek piacra.
- Aktívan használták az állami támogatási lehetőségeket (Eximbank forrásai, külgazdasági attasék hálózata).
- Export tevékenységüket megelőzően is jelentős innovációs tevékenységgel rendelkeztek.
- Jelentős hazai referenciákkal rendelkeztek.

Kockázatok: A vízipari vállalatok növekedésének jelentős gátat szab a hazai piac mérete, így az exporttevékenység növelése szükséges. A vállalatok saját belső erőforrására támaszkodva, szorosabb iparági kooperáció nélkül nem reális a hazai vízipari export bevételeinek növekedése.

Ajánlások:

- (1) A hazai vízipar valós kompetenciáit figyelembe vevő iparági export stratégia kidolgozása, a célpiacok definiálásával és rájuk szabott termékajánlattal.
- (2) A hazai vízipari vállalatok versenyképességének növelése érdekében a hazai kutatás-fejlesztési projektek támogatása, a víziközmű-szolgáltatók bevonásával.
- (3) Komplex szolgáltatások nyújtására alkalmas vízipari konzorciumok támogatása, a hazai vállalatok és víziközmű-szolgáltatók együttműködésének ösztönzése.
- (4) A rendelkezésre álló exporttámogatási eszközökkel kapcsolatos aktívabb tájékoztatás, az elérhető források kiterjedtebb használata.
- (5) A kialakított és működő nemzetközi külgazdasági apparátus aktívabb használata vízipari szervezetek együttműködése révén, a célországokban vízipari kereskedelmi kompetenciák fejlesztésével.
- (6) A MaVíz-en belül a nemzetközi jó gyakorlatok megosztása, az export piacra lépéshez szükséges humánerőforrásfejlesztési tréningek szervezése.

6.3.2 Munkaerőhiány és képzés

Kihívások: A hazai vízipari szereplők egyik közös és szembetűnő problémája a humán erőforráshoz kapcsolódó nehézségek. A megkérdezett vállalatokat eltérően érinti a munkaerőhiány. A hiány mértéke függ az adott vállalat földrajzi elhelyezkedésétől, a munka típusától és az ahhoz kapcsolódó, szükséges kompetenciáktól.

Több vállalat mérnöki végzettséggel rendelkező kulcsmunkavállalója nyugdíjkorhatárhoz közeledik, és jelenleg nem megoldott a kieső szakértelmük pótlása. A vízipari tevékenységekhez köthető mérnöki szakmákban a friss diplomások aránya alacsony, főként a kisebb vízipari cégek tudják nehezen megtartani a fiatal munkavállalókat. Ezen kívül a betanítás folyamata is egyre hosszabb időt vesz igénybe. Emellett hiány van a kevésbé összetett szellemi munkát végző, középfokú végzettséggel rendelkezők körében is. A nemzetgazdaságban tapasztalható bérnövekedéssel lépést tartva a vállalatok személyi jellegű ráfordításai is folyamatosan nőnek. Az innováció és exportra lépés akadályaként a vállalatok többsége szintén megjelölte a humánerőforrás kapacitáshiányát.

Kockázat: Jelenleg napi működési kockázatot nem jelent a munkaerőhiány a vízipari vállalatoknál. A jövőben feltételezhető, hogy egyes kulcspozíciókat ellátó személyek pótlása nehézséget fog jelenteni. Mérnöki végzettséggel rendelkező munkavállalók esetében a munkaerő elvándorlása más ágazatokba komoly kockázatot jelent, mely várhatóan tovább növeli a víziparban is a személyi jellegű ráfordítások arányát.

Ajánlások:

- (1) Egyetemekkel való együttműködés, duális képzések kialakítása, amely lerövidítheti a betanítási időt egy frissdiplomás munkavállaló esetében.
- (2) A munkaerő folyamatos át- és továbbképzése, megfelelő tréningek és továbbképző programok szervezése.
- (3) Ágazati szintű képzési prioritások meghatározása.

7 Melléklet

7.1 Vízipari vállalatok 10 legnagyobb uniós társfinanszírozású projektje

	Kedvezményezett	Projekt neve	Támogatási összeg (forint)
1.	Donauchem KFT.	Flokkulálószer gyártási technológiájának kifejlesztése a Donauchem Kft. berentei telephelyén	1 000 000 000
2.	Hidrofilt Kft.	Termál- és gyógyvizek optimalizált újrahasznosítása és környezetterhelő hatásának csökkentése innovatív mikrobiológiai, ipari, valamint kavitációs technológiák ötvözésével	992 078 500
3.	Aquaplus Kft.	Barcs város hőellátásnak korszerűsítése geotermikus energia hasznosításával	561 028 110
4.	Aquaplus Kft.	Az Aquaplus Kft. komplex vállalatfejlesztési beruházása	500 000 000
5.	Aquaplus Kft.	Kútfúrási technológia fejlesztése az Aquaplus Kft. kisteleki telephelyén	427 953 766
6.	UniChem Kft.	Innovatív kalcium-klorid gyártás-technológia kidolgozása	336 125 447
7.	Aquaplus Kft.	Siklósi Termálszálloda **** létrehozása	319 000 000
8.	Festo-AM Kft.	Gyártócsarnok bővítés a FESTO-AM Kft.-nél	271 435 451
9.	webSCADA System Kft.	webSCADA.-net 3.5-re épülő, XML alapú, prediktív hibaelemző, feldolgozó, folyamatirányító rendszer	268 400 000
10.	Aquaplus Kft.	Az AQUAPLUS Kft. lakatosipari tevékenységének fejlesztése	234 774 613

7.2 Kialakított vállalati profilok

Kategória	Alkategória
1. Méréstechnika	Méréstechnikai eszközök és műszerek gyártása, forgalmazása
	Víz- és szennyvízmérők ellenőrzése, hitelesítése, kalibrálása, szervizelése
2. Csőhálózati hibahely meghatározás, tisztítás, felújítás	Hálózati veszteségmérés, vízvesztés-elemzés;
	Szivárgások felkutatása, műszeres nyomvonal- és szerelvénykeresés
	Nyomás és szivárgás optimalizáció
3. Műanyag csőrendszerek	Műanyag csővezetési elemek, valamint az ehhez kapcsolódó szerszámok gyártása, forgalmazása
4. Betontermékek, építőanyagok	Beton alapanyagú termékek (csövek), egyéb építő- és szigetelőanyagok gyártása, forgalmazása.
5. Szerelvények, csővezeték anyagok, szerszámok	Szerelvények, szelepek, idomok, elsősorban fém alapanyagú csővezeték anyagok, öntvények és az ezekhez kapcsolódó szerszámok gyártása, forgalmazása
	Csőhálózati korrózióvédelem
6. Szivattyúk, kompresszorok és ezek tartozékai	Szivattyúk, kompresszorok, légbefúvó berendezések, átemelők, keverők és áramláskeltők gyártása, forgalmazása, telepítése és karbantartása
7. Ipari gépek, berendezések, műszaki technológiák	Ipari gépek és berendezések, haszongépjárművek, belső égésű- és villanymotorok, villamos-hálózatok gyártása, telepítése, szervizelése
8. Ivóvíz- és szennyvízkezelés	Szennyvíz-, szennyvíziszap- és hulladékkezelés, sűrítés, kihelyezés. Komposzt termék előállítás
	Arzén, nitrogén, foszformentesítés
	Ivóvíz- és szennyvízrendszer üzemeltetése
9. Tervezés, beruházás-előkészítés	Víz- és szennyvíztelepek, hálózatok tervezése
	Ivóvíz minőségjavító- és szennyvízhálózat-fejlesztéssel kapcsolatos projektek, beruházások előkészítése, műszaki dokumentációk (engedélyek, hatástanulmányok, pályázatok) leszállítása
	Vízgazdálkodással, vízbázisvédelemmel kapcsolatos tervezés, - kutatás
10. Kivitelezés, alvállalkozói beruházás	Víz- és szennyvíztelepek, hálózatok építése, rekonstrukciója
	Ivóvíz minőségjavító- és szennyvízhálózat-fejlesztéssel kapcsolatos projektek kivitelezése
	Talajfúrás, feltárás
	Mintavételezés, helyszíni és laboratóriumi vizsgálatok

11. Laboratóriumi szolgáltatás, gépek, eszközök, anyagok	Vízisztítás, vegyi anyagok gyártása és forgalmazása
	Analitikai műszerek gyártása, kereskedelme, szervíze
12. Irányítástechnika	Ipari folyamatirányítás és optimalizálás, energiahatékonysági rendszerek tervezése, kivitelezése
	Ivóvíz- és szennyvízrendszer monitoring, adatfeldolgozás
	Ipari hírközlési és adatátviteli berendezések gyártása, telepítése, üzemeltetése
13. Informatika	Komplex vállalatirányítási- és ügyfélszolgálati rendszerek bevezetése
	Szoftverfejlesztés
	IT rendszerkövetés és támogatás
	Szerverek, informatikai hálózatok, adattárolók telepítése, üzemeltetése, karbantartása
	Mobil-rendszerek fejlesztése
	Térinformatika
14. Tanácsadás, ügyviteli szolgáltatás, oktatás, innováció	Üzleti és ügyviteli háttértámogató tevékenységek
	Pénzügyi, számviteli és jogi tanácsadás, szolgáltatás
	Oktatás, kutatás
15. Szűrőberendezések	Szűrőberendezések gyártása, forgalmazása
	Szűrőberendezések karbantartása

7.3 Az elemzési sokaságba bevont gazdasági szereplők

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
Gyártás és forgalmazás	116 250 094	1 789	
Műanyag csőrendszerek	30 749 595	316	
PIPELIFE HUNGARIA KFT.	16 432 893	167	Külföldi vállalat (Ausztria)
Wavin Hungary Kft.	8 545 816	107	Külföldi vállalat (Hollandia)
Aliaxis Kft.	5 486 341	40	Külföldi vállalat (Ausztria)
Amiblu Hungary Kft.	284 545	2	Külföldi vállalat (Ausztria)
Szivattyúk, kompresszorok és ezek tartozékai	28 896 427	275	
GRUNDFOS SOUTH EAST EUROPE KFT.	10 246 943	59	Külföldi vállalat (Dánia)
XYLEM WATER SOLUTIONS MAGYARORSZÁG KFT.	6 645 994	46	Külföldi vállalat (USA)
WILO MAGYARORSZÁG KFT.	5 034 539	38	Külföldi vállalat (Németország)
ELPUMPS Kft	1 772 016	24	Hazai vállalat
Aquaring Kft.	1 491 626	23	Hazai vállalat
HÍRÖS MESTER KFT.	1 148 304	38	Hazai vállalat
ZULTZER PUMPEN KFT.	730 663	12	Hazai vállalat
CÉZÁR SYSTEM Vízépészeti Kft.	626 611	8	Hazai vállalat
HIDROSTAL KERESKEDELMI ÉS JAVÍTÓ KFT.	215 202	5	Külföldi vállalat (Svájc)
Kontakt-R Kft.	203 222	3	Hazai vállalat
ASIO Hungária Kft.	195 356	3	Külföldi vállalat (Csehország)

³² A csillaggal (*) jelölt társaságok esetében a tanulmány lezárásakor nem álltak rendelkezésre a 2019. évi beszámolóik, ezért az ÉNÁ és foglalkoztatotti létszám esetében N/A értékek szerepelnek.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
AGRI-MACH Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	187 497	3	Hazai vállalat
Baktria Kft.	186 260	4	Hazai vállalat
KOMPLEX-SIKER 21 KFT.	146 068	1	Hazai vállalat
Bakony Búvárszivattyú Kft.	66 126	8	Hazai vállalat
Laboratóriumi szolgáltatás, gépek, eszközök, anyagok	20 104 777	390	
VINYL KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	4 296 811	21	Hazai vállalat
DONAUCHEM KFT.	4 222 946	60	Külföldi vállalat (Ausztria)
BWT Hungária Kft.	2 261 336	42	Külföldi vállalat (Ausztria)
UNICHEM KFT.	2 128 584	42	Hazai vállalat
TRENECON Kft.	1 971 847	65	Hazai vállalat
PROMINENT MAGYARORSZÁG KFT.	1 880 071	22	Külföldi vállalat (Németország)
Dinax Kft	769 363	27	Hazai vállalat
Eurofins KVI-Plusz Környezetvédelmi Vizsgáló Iroda Kft.	654 273	41	Külföldi vállalat (Luxemburg)
Ökotechnik Kft.	585 030	10	Hazai vállalat
AKTIVIT KFT.	374 084	5	Hazai vállalat
Labornum Kft.	331 903	9	Hazai vállalat
TECHNO-VÍZ KFT.	296 585	25	Hazai vállalat
Nordland Kft.	131 888	10	Hazai vállalat
Globál-Proquim Kft	107 135	6	Hazai vállalat
W+T Környezetvédelmi Szolgáltató Kft.,	77 903	4	Hazai vállalat
SZB Víz és Környezettechnológiai Kft.	15 018	1	Hazai vállalat

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
Eurowater Vízezelés Kft.	0	0	Külföldi vállalat (Dánia)
ZENON Systems Kft. ³³	0	0	Külföldi vállalat (Franciaország)
SANOSIL HUNGÁRIA KFT.*	N/A	N/A	Külföldi vállalat (Svájc)
Ecovíz Kft.*	N/A	N/A	Hazai vállalat
Szerelvények, csővezeték anyagok, szerszámok	17 627 187	261	
Paor- Víz Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	3 008 502	21	Hazai vállalat
INTEREX-WAGA KFT.	2 812 057	33	Hazai vállalat
MVV-ISG IPARI SZERELVÉNY ÉS GÉPGYÁRTÓ KFT.	1 741 046	15	Hazai vállalat
DUNA-ARMATÚRA KFT.	1 669 074	11	Hazai vállalat
HAWLE KFT.	1 620 552	31	Külföldi vállalat (Németország)
Euroflow Zrt.	1 542 219	23	Hazai vállalat
Jankovics és Jankovics Kft.	828 841	31	Hazai vállalat
EURO-PURATOR Környezetvédelmi és Kereskedelmi Kft.	723 890	16	Hazai vállalat
Terra Metal Kft.	721 367	8	Hazai vállalat
FERONA KFT.	690 335	11	Hazai vállalat
Tube Hungária Kft.	523 301	13	Külföldi vállalat (Lengyelország)
D-T KÖZMŰ KFT.	497 624	6	Hazai vállalat
Dunamenti CSZ Kft.	466 737	35	Hazai vállalat
Anyagért Kft.	301 751	4	Hazai vállalat
SEEN SIGMA HUNGARIA KFT.	301 529	2	Hazai vállalat
AQUA LINEA Kft.	178 362	1	Hazai vállalat

³³ A vállalat utoljára 2017-ben volt aktív.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
FGF KERESKEDELMI ÉS KÉPVISELETI BT.*	N/A	N/A	Külföldi vállalat (Svájc)
Szűrőberendezések	9 090 636	177	
HIDROFILT Vízelélesztés Tervező és Kivitelező Kft.	7 542 665	146	Hazai vállalat
Silex Water Technologies Kft.	769 943	11	Hazai vállalat
HydroFLOW Kft.	456 855	8	Hazai vállalat
Filtermat Kft.	135 547	6	Külföldi vállalat (Hollandia)
Filter-Tech Víztechnika Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	83 833	3	Hazai vállalat
Agria Aqua kft	80 266	2	Hazai vállalat
Primaqua Kft.	21 527	1	Hazai vállalat
Ferrit Filter Bt. ³⁴	0	0	Hazai vállalat
Méréstechnika	5 191 444	200	
MOM VÍZMÉRÉSTECHNIKAI ZRT.	3 951 828	183	Hazai vállalat
ZENNER & BECKER KFT.	532 412	4	Külföldi vállalat (Németország)
B. METERS HUNGARY Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	584 941	5	Külföldi vállalat (Olaszország)
Hydroprojekt' 99 Fővállalkozó és Szolgáltató Kft.	65 258	5	Hazai vállalat
Hydrometrum Kft.	57 005	3	Hazai vállalat
ARAD HUNGÁRIA KFT.*	N/A	N/A	Külföldi vállalat (Izrael)
Ivóvíz és szennyvíz kezelés	3 253 317	122	
Euro-Clear Kft.	1 842 564	34	Hazai vállalat
Akvi-Patent Zrt.	1 410 753	88	Hazai vállalat
Betontermékek, építőanyagok	1 256 641	45	

³⁴ A vállalat utoljára 2016-ban volt aktív.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
AGM Beton Zrt	1 256 641	45	Hazai vállalat
Irányítástechnika	80 070	3	
Katalin-Novum Kft.	80 070	3	#N/A
Műszaki szolgáltatás	82 916 464	1 745	0
Laboratóriumi szolgáltatás, gépek, eszközök, anyagok	31 597 063	495	
Brenntag Hungária Kft;	20 414 209	89	Külföldi vállalat (Ausztria)
VEOLIA WATER SOLUTIONS & TECHNOLOGIES MAGYARORSZÁG ZRT.	5 900 416	73	Külföldi vállalat (Franciaország)
WESSLING Hungary Környezetvédelmi, Élelmiszerbiztonsági, Egészségvédelmi és Minőségügyi Szolgáltató Kft.	4 852 246	295	Külföldi vállalat (Németország)
AQUALABOR Kft.	173 770	12	Hazai vállalat
Vízkutató Vízkémia Kft.	93 714	6	Hazai vállalat
"IVÓVÍZ 6" ÜZEMELTETŐ ÉS SZOLG. KFT.	85 184	11	Hazai vállalat
EUROFINS ÖkoLabor Laboratóriumi Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	57 883	7	Hazai vállalat
Regionális Informatika Kft.	14 641	1	Hazai vállalat
EMVIR NONPROFIT KFT. ³⁵	5 000	1	Hazai vállalat
Tervezés, beruházás-előkészítés	32 994 505	823	
KÖTIVIÉP 'B Kft.	6 026 542	97	Hazai vállalat
Főmterv Zrt.	5 116 496	276	Hazai vállalat
PURECO KFT.	5 101 748	24	Hazai vállalat
POLYDUCT ZRt.	2 908 061	88	Hazai vállalat

³⁵ A vállalat utoljára 2016-ban volt aktív.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
AQUAPLUS KFT.	2 703 709	72	Hazai vállalat
VÍZTEC VÍZTECHNOLÓGIAI ZRT.	2 636 198	19	Hazai vállalat
AQUAPROFIT ZRT.	2 615 668	55	Hazai vállalat
KRISTÁLY TERVEZŐ SZOLG. ÉS KERESK. KFT.	2 117 038	67	Hazai vállalat
INWATECH KÖRNYEZETVÉDELMI KFT.	2 045 701	39	Hazai vállalat
VTK INNOSYSTEMS KFT.	581 382	24	Hazai vállalat
VI-TECQUA Fővállalkozó és Szolgáltató Kft.	365 529	4	Hazai vállalat
Gyulafi és Társa	321 447	15	Hazai vállalat
HIDROKOMPLEX MÉRNÖKSZOLGÁLATI KFT.	268 319	24	Hazai vállalat
AQUA CONSTRUCT ZRT.	105 258	17	Hazai vállalat
Kovit-Terv Kft.	75 348	1	Hazai vállalat
Csorba Csőtechnika Szerelőipari és Szolgáltató Kft.	6061	1	Hazai vállalat
Ivóvíz és szennyvíz kezelés	13 385 535	225	
ALLIED SOLUTIONS CENTRAL EASTERN EUROPE KFT.	4 668 638	18	Külföldi vállalat (USA)
EWC-H Kft.	4 293 856	4	Hazai vállalat
KÖRTE Környezettechnika Zrt.	1 610 052	73	Hazai vállalat
ELGOSCAR-2000 Környezettechnológiai és Vízgyógyászati Kft.	942 545	61	Hazai vállalat
PROWATECH Tervezői, Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	533 642	5	Hazai vállalat
Malatech Water Kft.	244 515	3	Hazai vállalat
ÉLINVEST KFT.	190 288	13	Hazai vállalat

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
ÖkoTech-Home Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	178 123	15	Hazai vállalat
Innowest Kft	167 410	11	Hazai vállalat
BAKOS Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	132 345	8	Hazai vállalat
ENQUA Kft .	123 904	1	Külföldi vállalat (Dánia)
LIT Duna Kft.	121 730	2	Hazai vállalat
EM Technology Hungary Kft.	103 109	5	Hazai vállalat
ELMOLIGHT Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	75 378	6	Hazai vállalat
LIT Budapest Kft.* ³⁶	N/A	N/A	Külföldi tulajdonos (Oroszország)
Csőhálózati hibahely meghatározás, tisztítás, felújítás	1 133 383	38	
Locher Hungary Kft.	248 166	2	Hazai vállalat
ROBOTTECHNIK KERESKEDELMI KFT.	180 555	1	Hazai vállalat
Aqua-Duo-Sol Kft.	154 761	3	Hazai vállalat
HYDRO-LOGIC Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	152 116	9	Hazai vállalat
AQUACUST VÍZVESZTESÉG-ELEMZŐ KFT.	94 581	7	Hazai vállalat
LOCATORS 2002. Kft.	90 694	2	Hazai vállalat
Renowo Bau Kft.	85 331	5	Hazai vállalat
ENTI Magas- és Mélyépítési Kft.	62 993	4	Hazai vállalat

³⁶ A vállalat utoljára 2016-ban volt aktív.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
AquaExpert TIM Mérnökiroda kft.	37 883	2	Hazai vállalat
Bauvir Kft.	26 303	3	Hazai vállalat
AGRIAPIPE CSÓTISZTÍTÓ, ÉPÍTŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.*	N/A	N/A	Hazai vállalat
Szűrőberendezések	1 466 545	56	
GREENPRO Környezetvédelmi Zrt.	1 072 484	52	Hazai vállalat
Vattenteknik Hungary Kft.	394 061	4	Külföldi vállalat (Svédország)
Szivattyúk, kompresszorok és ezek tartozékai	1 205 693	30	
AQUINNO Service Kft.	693 687	12	Hazai vállalat
MEDIKER KFT.	237 230	6	Hazai vállalat
EBEPLAN Ipari berendezések Kft.	234 995	9	Hazai vállalat
Ariép Kft.	39 781	3	Hazai vállalat
Collin Center Plusz Kft. ³⁷	0	0	Hazai vállalat
Méréstechnika	892 918	59	
Greensgreetings Kft.	278 468	10	Hazai vállalat
HEXAÉDER Kft	181 330	13	Hazai vállalat
Vízóriás Kft.	146 670	11	Hazai vállalat
Prim-met Vízméréstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	109 409	8	Hazai vállalat
Werner és Társa Bt.	103 104	8	Hazai vállalat
2xS Elektronikai és Kereskedelmi Kft.	45 694	2	Hazai vállalat
ÉSZKŐ Bt.	19 242	5	Hazai vállalat
Thelien Szervíz Kft.	6 072	1	Hazai vállalat
EURÓPA-VÍZ Vízmérési és Szabályozástechnikai Kft.	2 929	1	Hazai vállalat

³⁷ A vállalat utoljára 2017-ben volt aktív.

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
Ipari gépek, berendezések, műszaki technológiák	240 822	19	
TESBU-99 Villamosgépjavító Kft.	240 822	19	
Kivitelezés és üzemeltetés	93 275 461	1055	
Kivitelezés, alvállalkozói beruházás	81 813 054	934	
Penta Általános Építőipari Kft.	30 175 346	239	Hazai vállalat
SZABADICS Építőipari ZRT.	25 764 747	109	Hazai vállalat
SADE MAGYARORSZÁG MÉLYÉPÍTŐ KFT.	9 986 002	106	Külföldi vállalat (Franciaország)
FCSM MÉLYÉPÍTŐ KFT.	2 928 018	66	Hazai vállalat
Vízépszolg-94 Kft.	2 233 638	86	Hazai vállalat
Bonex Építőipari Kft.	1 925 972	77	Hazai vállalat
Hydrocomp Mélyépítő Kft.	1 621 992	63	Hazai vállalat
DUNA-KÚT Víziközmű Építő és Szolgáltató Kft.	1 192 371	33	Hazai vállalat
SYCONS Kft.	1 080 275	31	Hazai vállalat
MOTTÓ Építőipari Kft.	898 358	22	Hazai vállalat
Boroszlán Zrt.	848 628	26	Hazai vállalat
VIKUV Vízkutató és Fúró Zrt.	766 907	25	Hazai vállalat
H-L Mérnök Kft.	618 327	4	Hazai vállalat
BDL KÖRNYEZETVÉDELMI, TERVEZŐ, SZOLGÁLTATÓ ÉS TANÁCSADÓ KFT.	533 198	14	Hazai vállalat
AKVIRON Kft.	436 751	2	Hazai vállalat
Közmű Plusz Építő Kft.	304 499	8	Hazai vállalat
Z-Service Kft	221 444	9	Hazai vállalat
Paps Mélyép Kft.	132 138	9	Hazai vállalat
Punkvíz Kft.	85 065	4	Hazai vállalat

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
ENVIROTOOLS Kft.	59 378	1	Hazai vállalat
Ivóvíz és szennyvíz kezelés	11 333 611	115	
Festo Kft.	8 422 230	64	Külföldi vállalat (Németország)
Yoo Wc Kft.	1 860 900	27	Hazai vállalat
PureAqua Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft.	966 744	23	Hazai vállalat
KROFTA VÍZTECHNOLÓGIAI KFT.	83 737	1	Hazai vállalat
Irányítástechnika	128 796	6	
DHI HUNGARY KFT.	120 194	5	Külföldi vállalat (Csehország)
BIOMODEL BT.	8 602	1	Hazai vállalat
Támogató tevékenységek	7 077 795	225	
Tervezés, beruházás-előkészítés	3 878 363	115	
Tradeland Kft.	1 756 319	13	Hazai vállalat
VIDRA Környezetgazdálkodási Kft	938 450	32	Hazai vállalat
INNO-WATER Kutató és Környezetvédelmi Szolgáltató Zrt.	396 724	10	Hazai vállalat
SENEX Környezetgazdálkodási Kft.	206 500	7	Hazai vállalat
Aqua Dotis Víztechnológiai és Szolgáltató Kft.	145 173	3	Hazai vállalat
K+K Környezetgazdálkodási és Közműtervező Kft.	127 871	18	Hazai vállalat
GEO-SIVO Kft.	83 415	3	Hazai vállalat
Smaragd-GSH Kft.	80 871	13	Hazai vállalat

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
Pécsi Mélyépítő Iroda Tervező és Szolgáltató Kft.	67 942	9	Hazai vállalat
KaveczkiTerv Mérnök Iroda Kft.	50 343	5	Hazai vállalat
Pannon-Connection Bt. Víz és Környezet Mérnökiroda	14 711	1	Hazai vállalat
Budapest Hydro Kft.	10 044	1	Hazai vállalat
VEOLIA VÍZ ZRT.*	N/A	N/A	Külföldi vállalat (Franciaország)
Irányítástechnika	2 682 198	78	
CONTROLSOFT AUTOMATIKA SZOLG. KFT.	1 818 957	41	Hazai vállalat
MÁRKÓSZOFT SZÁMÍTÁS- ÉS IRÁNYÍTÁSTECHN. KFT.	620 799	25	Hazai vállalat
SB-CONTROLS KFT. (SAIA BURGESS CONTROLS KFT.)	204 428	4	Hazai vállalat
webSCADA System Kft.	38 014	8	Hazai vállalat
Ivóvíz és szennyvíz kezelés	368 169	22	
Johnny Servis Kommunális Szolgáltató Kft.	244 269	11	Külföldi vállalat (Csehország)
ÖKO Környezeti, Gazdasági, Technológiai, Kereskedelmi, Szolgáltató és Fejlesztési Zrt.	123 900	11	Hazai vállalat
Informatika	141 953	9	
Rudas & Karig Számítástechnikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	141 953	9	Hazai vállalat

	ÉNÁ (2019, ezer forint) ³²	Foglalkoztatottak (2019, fő)	Tulajdonos
Tanácsadás, ügyviteli szolgáltatás, oktatás, innováció	7 112	1	
KÖZMŰVAGYON-ÉRTÉKELÉSI KLASZTER MENEDZSMENT Kft.	7 112	1	Hazai vállalat

Kapcsolat

Taksz Ildikó

Partner

KPMG Tanácsadó Kft.
H-1134 Budapest, Váci út 31.

T: + 36 70 708 0023

E: ildiko.taksz@kpmg.hu

Kaszap András

Igazgató

KPMG Tanácsadó Kft.
H-1134 Budapest, Váci út 31.

T: + 36 70 370 1840

E: andras.kaszap@kpmg.hu

kpmg.hu

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást.

© 2020 A KPMG Tanácsadó Kft. a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.

Cég székhelye: 1134 Budapest, Váci út 31.

Bejegyzve: Budapest, Fővárosi Törvényszék Cégbírósága, cégjegyzékszám: 01-09-698768

© 2020 KPMG Tanácsadó Kft. Minden jog fenntartva.